

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

2 päivänä maaliskuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – SEU 2 artikla ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta – Oikeusvaltio – Tehokas oikeussuoja – Tuomareiden riippumattomuuden periaate – Sąd Najwyższy (ylin tuomioistuin, Puola) tuomareiden nimitysmenettely – Puolan tasavallan presidentin kansallisen tuomarineuvoston ehdotuksesta tekemä nimitys – Kansallisen tuomarineuvoston riippumattomuuden puute – Sen päätökseen kohdistuvan oikeussuojakeinon tehottomuus – Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin, Puola) tuomio, jolla kumotaan säännös, johon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimivalta perustuu – Sellaisen lainsäädännön antaminen, jossa säädetään vireillä olevien asioiden raukeamisesta suoraan lain nojalla ja jossa suljetaan pois tällaisten asioiden saattaminen vireille tuomioistuimissa tulevaisuudessa – SEUT 267 artikla – Kansallisten tuomioistuinten oikeus ja/tai velvollisuus esittää ennakkoratkaisupyyntö ja pysyttää se voimassa – SEU 4 artiklan 3 kohta – Vilpittömän yhteistyön periaate – Unionin oikeuden ensisijaisuus – Valta olla soveltamatta unionin oikeuden kanssa ristiriidassa olevia kansallisia säännöksiä

Asiassa C-824/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Naczelny Sąd Administracyjny (ylin hallintotuomioistuin, Puola) on esittänyt 21.11.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 28.12.2018 ja jota on täydennetty 26.6.2019 tehdyllä päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 5.7.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

A.B.,

C.D.,

E.F.,

G.H. ja

I.J.

vastaan

Krajowa Rada Sądownictwa,

Prokurator Generalnyn ja

Rzecznik Praw Obywatelskichin

osallistuessa asian käsittelyyn,

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti R. Silva de Lapuerta, jaostojen puheenjohtajat A. Prechal (esittelevä tuomari), M. Vilaras, E. Regan, M. Ilešić, L. Bay Larsen, A. Kumin ja N. Wahl sekä tuomarit D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: yksikönpäällikkö M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 6.7.2020 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- A.B., edustajanaan M. Dębska-Konieczek, adwokat,
- C.D., edustajanaan M. Bogdanowicz, radca prawny,
- E.F., edustajanaan M. Gajdus, adwokat,
- I.J., edustajanaan P. Strumiński, radca prawny,
- Krajowa Rada Sądownictwa, edustajinaan L. Mazur, J. Dudzicz ja D. Pawełczyk-Woicka,
- Prokurator Generalny, edustajinaan B. Górecka, R. Hernand, A. Reczka, S. Bańko ja B. Marczak,
- Rzecznik Praw Obywatelskich, edustajinaan A. Bodnar, M. Taborowski ja P. Filipek,
- Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna, A. Grajewski, A. Dalkowska ja S. Żyrek,
- Euroopan komissio, asiamiehinään H. Krämer, P. J. O. Van Nuffel, A. Stobiecka-Kuik ja C. Valero,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.12.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat SEU 2 artiklan, SEU 4 artiklan 3 kohdan, SEU 6 artiklan 1 kohdan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, SEUT 267 artiklan, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 15 artiklan 1 kohdan, 20 artiklan, 21 artiklan 1 kohdan, 47 artiklan ja 52 artiklan 1 kohdan sekä yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annetun neuvoston direktiivin 2000/78/EY (EYVL 2000, L 303, s. 16) 2 artiklan 1 kohdan ja 2 kohdan a alakohdan, 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 9 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat yhtäältä A.B., C.D., E.F., G.H. ja I.J. sekä toisaalta Krajowa Rada Sądownictwa (kansallinen tuomarineuvosto, Puola; jäljempänä KRS) ja joissa on kyse päätöksistä, joilla viimeksi mainittu päätti olla ehdottamatta Puolan tasavallan presidentille (jäljempänä tasavallan presidentti) kyseisten henkilöiden nimittämistä Sąd Najwyższyn (ylin tuomioistuin, Puola) tuomarinvirkoihin ja ehdottaa muiden henkilöiden nimittämistä kyseisiin virkoihin.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

EU- ja EUT-sopimukset

- 3 SEU 2 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnassa, jolle on ominaista moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja miesten tasa-arvo.”

- 4 SEU 4 artiklan 3 kohta kuuluu seuraavasti:

”Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan perussopimuksista johtuvia tehtäviä täyttäessään.

Jäsenvaltiot toteuttavat kaikki yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla voidaan varmistaa perussopimuksista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen.

Jäsenvaltiot tukevat unionia sen täyttäessä tehtäviään ja pidättäytyvät kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa unionin tavoitteiden toteutumisen.”

- 5 SEU 19 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan unionin tuomioistuin käsittää unionin tuomioistuimen, unionin yleisen tuomioistuimen ja erityistuomioistuimia. Euroopan unionin tuomioistuin huolehtii siitä, että perussopimusten tulkinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia.

Jäsenvaltiot säätävät tarvittavista muutoksenhakukeinoista tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla.”

- 6 SEUT 267 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu:

- a) perussopimusten tulkinnasta;
- b) unionin toimielimen, elimen tai laitoksen säädöksen pätevydestä ja tulkinnasta.

Jos tällainen kysymys tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa, tämä tuomioistuin voi, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen, pyytää Euroopan unionin tuomioistuinta ratkaisemaan sen.

Jos tällainen kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on saatettava kysymys Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

--”

Perusoikeuskirja

- 7 Perusoikeuskirjan VI osastoon, jonka otsikko on ”Lainkäyttö”, sisältyy muun muassa sen 47 artikla, jonka otsikko on ”Oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen” ja jossa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. – –

– –”

Direktiivi 2000/78

- 8 Direktiivin 2000/78 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tarkoituksena on luoda yleiset puitteet uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiselle työssä ja ammatissa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa.”

- 9 Kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä ’yhdenvertaisen kohtelun periaatteella’ tarkoitetaan, ettei minkäänlaista 1 artiklassa tarkoitettuun seikkaan perustuvaa välitöntä tai välillistä syrjintää saa esiintyä.”

- 10 Mainitun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Yhteisölle annetun toimivallan puitteissa tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin henkilöihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, julkisyhteisöt mukaan lukien, kun kyseessä on:

- a) työn tai itsenäisen ammatin harjoittamista koskevat edellytykset, myös valinta- ja työhönottoperusteet – –”

- 11 Direktiivin 2000/78 9 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoon tarkoitettut oikeudelliset ja/tai hallinnolliset menettelyt – – ovat – myös sen työsuhteen päätyttyä, jossa syrjinnän väitetään tapahtuneen – kaikkien niiden henkilöiden käytettävissä, jotka katsovat tulleensa kohdelluiksi väärin sen vuoksi, että heihin ei ole sovellettu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.”

Puolan oikeus

Perustuslaki

- 12 Perustuslain 45 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jokaisella on oikeus siihen, että toimivaltainen, riippumaton ja puolueeton tuomioistuin käsittelee hänen asiansa oikeudenmukaisuuden ja julkisuuden edellytysten mukaisesti ilman aiheetonta viivytystä.”

13 Perustuslain 60 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Puolan kansalaisilla, joilla on täydet kansalaisoikeudet, on oikeus päästä julkisiin tehtäviin yhdenvertaisin edellytyksin.”

14 Perustuslain 179 §:n mukaan tasavallan presidentti nimittää tuomarit KRS:n ehdotuksesta rajoittamattomaksi ajaksi.

15 Perustuslain 184 §:ssä säädetään, että Naczelny Sąd Administracyjny (ylin hallintotuomioistuin, Puola) ja muut hallintotuomioistuimet ovat toimivaltaisia valvomaan julkishallinnon toimintaa.

16 Perustuslain 186 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”[KRS] valvoo tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuutta.”

17 Perustuslain 187 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. [KRS:ään] kuuluvat

- 1) Sąd Najwyższyn presidentti, oikeusministeri, Naczelny Sąd Administracyjнын presidentti ja yksi tasavallan presidentin nimeämä henkilö
- 2) viisitoista jäsentä, jotka valitaan Sąd Najwyższyn, yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotilastuomioistuinten tuomareiden keskuudesta
- 3) neljä jäsentä, jotka parlamentin alahuone valitsee jäsentensä keskuudesta, ja kaksi jäsentä, jotka parlamentin ylähuone valitsee jäsentensä keskuudesta.

--

3. [KRS:ään] valittujen jäsenten toimikausi on neljä vuotta.

4. [KRS:ään] sovellettavasta järjestelmästä, sen toimialasta, sen työskentelytavoista sekä sen jäsenten valintatavasta säädetään laissa.”

KRS:stä annettu laki

18 KRS:ää koskevat säännökset ovat kansallisesta tuomarineuvostosta 12.5.2011 annetussa laissa (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa; Dz. U. 2011, nro 126, järjestysnumero 714), sellaisena kuin se on muutettuna muun muassa kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 8.12.2017 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2018, järjestysnumero 3) sekä yleisten tuomioistuinten järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 20.7.2018 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2018, järjestysnumero 1443), (jäljempänä KRS:stä annettu laki).

19 KRS:stä annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan KRS:n toimivaltaan kuuluu

”1) [Sąd Najwyższyn], yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotilastuomioistuinten tuomarinvirkoja sekä hallintotuomioistuinten asessorinvirkoja hakevien ehdokkaiden tutkiminen ja arvioiminen

2) tuomareiden nimittämistä Sąd Najwyższyyn, yleisiin tuomioistuimiin, hallintotuomioistuimiin ja sotilastuomioistuimiin sekä asessorien nimittämistä hallintotuomioistuimiin koskevien ehdotusten tekeminen [tasavallan presidentille].”

20 Kyseisen lain 9a §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Parlamentin alahuone valitsee Sąd Najwyższyn, yleisten tuomioistuinten, hallintotuomioistuinten ja sotilastuomioistuinten tuomareiden keskuudesta [KRS:ään] 15 jäsentä, joiden yhteinen toimikausi on neljä vuotta.

2. Edellä 1 momentissa tarkoitettussa valinnassa parlamentin alahuone ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon sen, että [KRS:ssä] on oltava edustettuna tuomareita erityyppisistä ja -tasoisista tuomioistuinista.

3. Tuomareiden keskuudesta valittujen [KRS:n] uusien jäsenten yhteinen toimikausi alkaa heidän valintaansa seuraavana päivänä. [KRS:n] väistyvät jäsenet hoitavat tehtäviään siihen päivään saakka, jolloin [KRS:n] uusien jäsenten yhteinen toimikausi alkaa.”

21 Mainitun annetun lain 11a §:n 2 momentin mukaan vähintään 2 000:sta Puolan kansalaisesta tai vähintään 25:stä aktiivisessa palveluksessa olevasta tuomarista koostuva ryhmä voi esittää tuomareiden keskuudesta valittavia ehdokkaita KRS:n jäseniksi. KRS:stä annetun lain 11d §:ssä säädetään menettelystä, jonka mukaisesti parlamentin alahuone nimittää KRS:n jäsenet.

22 KRS:stä annetun lain 37 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos useampi ehdokas on hakenut tiettyä tuomarinvirkaa, [KRS] tutkii ja arvioi kaikki hakemukset yhdessä. Tässä tilanteessa [KRS] valmistelee päätöksen, joka sisältää kaikkien ehdokkaiden osalta sen ratkaisut tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen tekemisestä.”

23 Kyseisen lain 43 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. [KRS:n] päätös tulee lopulliseksi, jos siihen ei voida hakea muutosta.

2. Jos kaikki menettelyyn osallistuneet eivät ole riitauttaneet 37 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, päätös tulee lopulliseksi siltä osin kuin se sisältää ratkaisun olla tekemättä nimittämisehdotusta sellaisten osallistujien, jotka eivät ole hakeneet muutosta, nimittämiseksi tuomarin tehtäviin, jollei 44 §:n 1b momentissa toisin säädetä.”

24 Alkuperäisen ennakkoratkaisupyynnön esittämisen aikaan mainitun lain 44 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”1. Menettelyyn osallistunut henkilö voi hakea muutosta Sąd Najwyższyssa [KRS:n] päätöksen lainvastaisuuden perusteella, jollei erillisissä säännöksissä toisin säädetä. – –

1a. Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa on mahdollista hakea muutosta Naczelny Sąd Administracyjnyltä. Kyseisissä asioissa ei ole mahdollista hakea muutosta Sąd Najwyższyltä. Muutoksenhaku Naczelny Sąd Administracyjnyssä ei voi perustua siihen, miten ehdokkaat täyttävät ne kriteerit, jotka otetaan huomioon päätöksessä Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämisestä, koskevan arvioinnin virheellisyyteen.

1b. Jos kaikki menettelyyn osallistuneet henkilöt eivät ole Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa riitauttaneet 37 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, mainittu päätös tulee lopulliseksi Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen

esittämisestä tehdyn päätöksen sisältävän osan ja saman tuomioistuimen tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämättä jättämisestä tehdyn päätöksen sisältävän osalta, siltä osin kuin kyse on niistä menettelyyn osallistuneista henkilöistä, jotka eivät hakeneet muutosta.

--

4. Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa se, että Naczelny Sąd Administracyjny kumoaa Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen esittämättä jättämisestä tehdyn [KRS:n] päätöksen, vastaa sitä, että Sąd Najwyższyn avoinna olevaa tuomarinvirkaa koskevaan menettelyyn osallistunut ja muutosta hakenut henkilö valitaan avoinna olevaan tuomarinvirkaan, jota koskeva menettely [KRS:ssä] ei Naczelny Sąd Administracyjнын tuomion antamispäivänä ole päättynyt, tai jos tällaista menettelyä ei ole, seuraavaan julkaistavaan avoinna olevaan tuomarinvirkaan Sąd Najwyższyssa.”

25 KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a momentti lisättiin kyseiseen pykälään kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 8.12.2017 annetulla lailla, joka tuli voimaan 17.1.2018, ja 1b ja 4 momentti lisättiin siihen yleisten tuomioistuinten järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 20.7.2018 annetulla lailla, joka tuli voimaan 27.7.2018. Ennen kyseisiä muuttamisia mainitussa 1a momentissa tarkoitettuun muutoksenhakuun Sąd Najwyższyssa sovellettiin saman 44 §:n 1 momentin säännöksiä.

26 Trybunał Konstytucyjny (perustuslakituomioistuin, Puola) totesi 25.3.2019 antamallaan tuomiolla, että KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a momentti oli perustuslain 184 §:n vastainen, lähinnä sillä perusteella, että mainitussa 1a momentissa Naczelny Sąd Administracyjnylle annettu toimivalta ei ole perusteltu kyseessä olevien asioiden luonteen, kyseisen tuomioistuimen organisatoristen ominaispiirteiden eikä sen soveltaman menettelyn kannalta. Trybunał Konstytucyjny totesi kyseisessä tuomiossa myös, että kyseisestä perustuslainvastaisuutta koskevasta toteamuksesta ”seuraa välttämättä kaikkien kumottuun säännökseen perustuvien vireillä olevien oikeudenkäyntien päättäminen”.

27 Tämän jälkeen KRS:stä annetun lain 44 §:ää muutettiin kansallisesta tuomarineuvostosta annetun lain ja hallintoriita-asioiden käsittelyn järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 26.4.2019 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów administracyjnych; Dz. U. 2019, järjestysnumero 914; jäljempänä 26.4.2019 annettu laki), joka tuli voimaan 23.5.2019. Kyseisen 44 artiklan 1 momentissa säädetään sittemmin seuraavaa:

”Menettelyyn osallistunut henkilö voi hakea muutosta Sąd Najwyższyltä ja vedota [KRS:n] päätöksen lainvastaisuuteen, jollei erillisissä säännöksissä toisin säädetä. Muutoksenhaku ei ole mahdollista Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa.”

28 Lisäksi 26.4.2019 annetun lain 3 §:ssä säädetään, että ”lausunnon antaminen raukeaa suoraan lain nojalla niissä menettelyissä, jotka koskevat muutoksenhakua [KRS:n] Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa tekemistä päätöksistä ja jotka on aloitettu mutta joita ei ole ratkaistu ennen tämän lain voimaantuloa”.

Ylimmästä tuomioistuimesta annettu uusi laki

29 Ylimmästä tuomioistuimesta 23.11.2002 annetun lain (ustawa o Sądzie Najwyższym; Dz. U. 2002, järjestysnumero 240) 30 §:n mukaan Sąd Najwyższyn tuomareiden eläkeikä oli 70 vuotta.

30 Ylimmästä tuomioistuimesta 8.12.2017 annettu laki (ustawa o Sądzie Najwyższym; Dz. U. 2018, järjestysnumero 5; jäljempänä ylimmästä tuomioistuimesta annettu uusi laki) tuli voimaan 3.4.2018.

- 31 Kuten ylimmästä tuomioistuimesta annetun uuden lain 37 ja 111 §:n säännöksistä ilmenee, Sąd Najwyższy tuomareiden eläkeikä alennettiin 65 vuoteen sillä varauksella, että tasavallan presidentti voi antaa asianomaisille henkilöille luvan jatkaa tehtävissään kyseisen iän saavuttamisen jälkeen.
- 32 Unionin tuomioistuimen 17.12.2018 antaman määräyksen komissio v. Puola (C-619/18 R, EU:C:2018:1021) seurauksena ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta 21.11.2018 annetulla lailla (ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym; Dz. U. 2018, järjestysnumero 2507) kumottiin mainittu lupajärjestelmä, rajoitettiin uuden 65 vuoden eläkeiän soveltaminen koskemaan vain niitä tuomareita, jotka olivat tulleet Sąd Najwyższy palvelukseen 1.1.2019 jälkeen, ja mahdollistettiin tuomareiden, jotka olivat tulleet palvelukseen ennen kyseistä ajankohtaa ja jotka oli siirretty eläkkeelle edellisessä kohdassa mainittujen säännösten nojalla, ottaminen uudelleen palvelukseen.

Pääasiat ja alkuperäinen ennakkoratkaisupyyntö

- 33 KRS päätti 24.8. ja 28.8.2018 tekemillään päätöksillä olla tekemättä tasavallan presidentille ehdotusta A.B:n ja C.D:n nimittämisestä Sąd Najwyższy rikosasioiden jaoston tuomarinvirkaan sekä E.F:n, G.H:n ja I.J:n nimittämisestä kyseisen tuomioistuimen siviiliasioiden jaoston seitsemään avoimeen tuomarin virkaan. Kyseiset päätökset sisälsivät lisäksi ehdotukset muiden henkilöiden nimittämisestä kyseisiin virkoihin.
- 34 A.B., C.D., E.F., G.H. ja I.J. hakivat mainittuihin päätöksiin muutosta Naczelny Sąd Administracyjnyltä ja vaativat turvaamistoimena niiden täytäntöönpanon lykkäämistä. Mainittu tuomioistuin määräsi 25.9. ja 27.9.2018 sekä 8.10.2018 tekemillään päätöksillä kyseisten päätösten täytäntöönpanon lykkäämisestä.
- 35 Naczelny Sąd Administracyjny korostaa ennakkoratkaisupyyntönsä aluksi, että toisin kuin aiemmin sovelletuissa säännöksissä, KRS:stä annetun lain 44 §:n 1b momentin mukaan Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa siitä, että, kaikki kilpailumenettelyn osallistujat eivät ole hakeneet muutosta kyseisen lain 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen, seuraa kyseisen päätöksen sen osan lopullisuus, joka sisältää päätöksen nimitysehdotuksen tekemisestä niiden osallistujien osalta, jotka eivät ole hakeneet muutosta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tältä osin, että näihin osallistujiin kuuluvat nekin, joiden nimittämistä on ehdotettu ja joilla ei näin ollen ole mitään intressiä hakea muutosta tällaiseen päätökseen, joten se mainitun päätöksen osa, jossa ehdotetaan nimitettäviä henkilöitä, tulee de facto aina lopulliseksi.
- 36 Tämän jälkeen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a momentissa määritellään hyvin yleisesti se lainkäyttötehtävä, joka sillä on tällaisten päätösten osalta, eikä siinä säädetä selkeistä arviointiperusteista.
- 37 Kyseinen tuomioistuin esittää vielä, että KRS:stä annetun lain 44 §:n 4 momentista seuraa, että jos KRS:n päätöksen se osa, jossa päätetään olla esittämättä tietyn ehdokkaan nimittämistä Sąd Najwyższy tuomarin virkaan, kumotaan, kyseisen henkilön mahdollinen valitseminen tällaiseen virkaan on mahdollista vain, jos KRS:ssä on kumoamisajankohtana edelleen vireillä menettely, ja että muussa tapauksessa valitseminen tulee kyseeseen vasta, kun seuraavat virat kyseisessä tuomioistuimessa tulevat täytettäväksi. Niinpä avointa virkaa, jota asianomainen henkilö on hakenut, koskevan hakemuksen uudelleen tutkiminen ja hänen valitsemisensa kyseiseen virkaan hänen valituksensa seurauksena on näin käytännössä poissuljettua.
- 38 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tässä tilanteessa, että niiden henkilöiden, joita KRS ei ole ehdottanut nimitettäväksi Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan, käytettävissä oleva oikeussuojakeino on täysin tehoton. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan oikeussuojakeinon tehokkuuden edellytyksenä on nimittäin ensinnäkin se, että tällaisen henkilön muutoksenhaku lykkää KRS:n päätöstä siten, ettei siitä voi tulla lopullinen eikä sitä voida saattaa tasavallan presidentin

käsiteltäväksi ehdotettujen henkilöiden nimittämiseksi ennen kuin Naczelny Sąd Administracyjny on ratkaissut valituksen. Toiseksi se esittää, että jos valitus hyväksytään, KRS:llä pitäisi olla velvollisuus tutkia valittajan hakemus uudelleen kyseisen viran täyttämiseksi.

- 39 Edellä esitetyn vuoksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, ovatko edellä 35–37 kohdassa mainitut kansalliset säännökset sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa. Se katsoo tältä osin, että unionin oikeuden mukaan jäsenvaltioiden on SEU 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen nojalla varmistettava unionin oikeuden soveltaminen ja noudattaminen ja säädettävä tätä varten – kuten SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta ilmenee – tarvittavista muutoksenhakukeinoista tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden takaamiseksi yksityisille unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla. Tällainen suoja on sen mukaan SEU 2 artiklassa tarkoitetun oikeusvaltion olennainen ominaisuus, ja se on taattava perusoikeuskirjan 47 artiklasta ja direktiivin 2000/78 9 artiklan 1 kohdasta ilmenevien edellytysten mukaisesti.
- 40 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan KRS:stä annetun lain 44 §:n 1b ja 4 momentin tavoitetta on, siltä osin kuin kyse on niiden KRS:n päätösten lopullisuudesta, joissa ehdotetaan nimittämistä Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan, arvioitava ottamalla huomioon myös ylimmästä tuomioistuimesta annettu uusi laki, jonka 37 ja 111 §:ssä alennettiin Sąd Najwyższyn palveluksessa olevien tuomareiden eläkeikä 65 vuoteen ja asetettiin mainituissa tehtävissä eläkeiän saavuttamisen jälkeen jatkamisen edellytykseksi tasavallan presidentin lupa.
- 41 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää lisäksi, että oikeussuojakeinoihin sovellettavat kansalliset säännökset ovat pysyneet muuttumattomina niiden KRS:n päätösten osalta, joissa ehdotetaan nimityksiä muihin kuin Sąd Najwyższyn tuomarinvirkoihin, eikä kyseisissä säännöksissä säädetä edellä 35–37 kohdassa mainituista rajoituksista. Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaa hakeneilla henkilöillä ja jonkin muun tuomioistuimen tuomarinvirkaa hakeneilla henkilöillä on näin ollen erilainen mahdollisuus KRS:n päätöksiin, joilla kyseinen elin päättää olla ehdottamatta heidän nimittämistään, kohdistuvaan tuomioistuinvalvontaan. Ellei tällaista erilaista kohtelua voida oikeuttaa yleisen edun mukaisella tavoitteella, se voi loukata perustuslain 45 §:ssä säädettyä oikeutta päästä julkisiin tehtäviin yhdenvertaisin edellytyksin ja sen 60 §:ssä säädettyä muutoksenhakuoikeutta kyseisen oikeuden takaamiseksi.
- 42 Lisäksi tällainen erottelu on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan vielä vaikeampi oikeuttaa sen vuoksi, että Sąd Najwyższyn asema on ratkaisevan tärkeä, koska sen tehtävänä on valvoa kaikkien alempien tuomioistuinten oikeuskäytäntöä, joten kyseisen tuomioistuimen tuomareiden valintamenettelyn kulku edellyttää erityisesti toimivaltaisen tuomioistuimen tosiasiallista ja tiukkaa valvontaa.
- 43 Tältä osin se esittää, että näin todettu Sąd Najwyższyn tuomarinvirkoihin nimittämiseen kohdistuvan tuomioistuinvalvonnan tehottomuus aiheuttaa lisähuolia, kun otetaan huomioon KRS:n uusi kokoonpano. Kuten KRS:stä annetun lain 9a §:stä ilmenee, mainitun elimen 15 tuomioistuinten edustajaa eivät ole entiseen tapaan toisten tuomareiden valitsemia vaan heidät valitsee parlamentin alahuone vähintään 2 000 Puolan kansalaisesta tai 25 tuomarista muodostaman ryhmän ehdottamien ehdokkaiden joukosta, mikä aiheuttaa vaaran KRS:n jäsenten alisteisuudesta parlamentin alahuoneessa edustettuina oleville poliittisille ryhmille. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee äskettäin asetetun KRS:n kokoonpanon osalta, että avoimuuden puutteen vuoksi on epäselvää, onko edellä mainittuja KRS:n jäsenen tehtävään esittämistä koskevia edellytyksiä noudatettu.
- 44 Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pitää ongelmallisena sitä, että KRS:n 15:stä lainkäyttövaltaa edustavasta jäsenestä 14 edustaa yleisten tuomioistuinten tuomareita ja yksi hallintotuomioistuinten tuomareita, eivätkä Sąd Najwyższyn tuomarit ole lainkaan edustettuna, toisin kuin perustuslain 187 §:n 2 momentissa säädetään. Sama koskee sitä, että yleisten tuomioistuinten

14 tuomarin joukossa on tällaisten tuomioistuinten presidenttejä ja varapresidenttejä, jotka toimeenpanovalta on nimittänyt erottamiensa henkilöiden sijaan, mikä voi merkitä toimeenpanovallan vaikutusvallan lisääntymistä KRS:ssä.

45 Tässä tilanteessa Naczelny Sąd Administracyjny on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko SEU 2 artiklaa, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan, SEU 6 artiklan 1 kohdan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan kanssa, luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] 47 artiklan kanssa, ja [direktiivin 2000/78] 9 artiklan 1 kohtaa ja SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa tulkittava siten, että oikeusvaltion periaatetta ja oikeutta tehokkaksiin oikeussuojakeinoihin ja tehokkaaseen oikeussuojaan loukataan, kun kansallinen lainsäätävä myöntäessään oikeuden hakea muutosta tuomioistuimelta jäsenvaltion ylimmän oikeusasteen tuomioistuimen (Sąd Najwyższy) tuomarin virkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa vahvistaa kyseisen tuomioistuimen tuomarin virkaan nimitystä koskevan ehdotuksen esittämistä edeltävässä valintamenettelyssä tehdyn ratkaisun olevan lopullinen ja tehokas tilanteessa, jossa ratkaisuun, joka koskee kaikkien Sąd Najwyższyn ehdokkaiden yhteistä tutkimista ja arviointia, eivät ole hakeneet muutosta kaikki valintamenettelyyn osallistuneet, joiden joukossa on myös ehdokas, jolla ei ole intressiä mainittua ratkaisua koskevaan muutoksenhakuun, nimittäin ehdokas, jota on ehdotettu tuomarin virkaan nimitystä koskevassa ehdotuksessa, mikä näin ollen

- vaarantaa muutoksenhakukeinon tehokkuuden ja toimivaltaisen tuomioistuimen mahdollisuuden valvoa tosiasiallisesti mainitun valintamenettelyn kulun laillisuutta
- ja silloin, kun tämän menettelyn piiriin kuuluvat myös ne Sąd Najwyższyn tuomareiden virat, joissa tähän saakka olleisiin tuomareihin on sovellettu uutta alempaa eläkeikää, ilman että jätettäisiin yksinomaan asianomaisen tuomarin arvioitavaksi, päättääkö hän hyödyntää alempaa eläkeikää, tuomareiden erottamattomuuden periaatteen asiayhteydessä – kun katsotaan, että tätä periaatetta on loukattu tällä tavoin – tämä ei ole myöskään vailla vaikutuksia kyseisen valintamenettelyn tuomioistuinvalvonnan ulottuvuuteen ja tulokseen?

2) Onko SEU 2 artiklaa, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan ja SEU 6 artiklan 1 kohdan kanssa, luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] 15 artiklan 1 kohdan ja 20 artiklan kanssa, luettuna yhdessä 21 artiklan 1 kohdan ja 52 artiklan 1 kohdan kanssa, luettuna yhdessä [direktiivin 2000/78] 2 artiklan 1 kohdan, 2 kohdan a alakohdan ja 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kanssa, ja SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa tulkittava siten, että

- oikeusvaltion periaatetta, yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sekä periaatetta, joka koskee yhdenvertaista pääsyä samoin edellytyksin julkishallinnon palvelukseen eli Sąd Najwyższyn tuomarin virkaan, loukataan, – – kun kyseisen tuomioistuimen tuomarin virkaan nimitystä koskevissa yksittäistapauksissa on olemassa oikeus valittaa toimivaltaiseen tuomioistuimeen ja ensimmäisessä kysymyksessä kuvatussa, ratkaisun lopullisuutta koskevan säännön vuoksi nimittäminen avoimeen Sąd Najwyższyn tuomarin virkaan voi tapahtua ilman, että toimivaltaisen tuomioistuin valvoo kyseisen valintamenettelyn kulkua – vaikka valvontamenettely on pantu vireille – ja samanaikaisesti tämän valvonnan suorittamisen puuttuminen – loukkaamalla oikeutta tehokkaksiin oikeussuojakeinoihin – loukkaa yhdenvertaista oikeutta päästä julkishallinnon palvelukseen eikä siten vastaa yleistä etua koskeviin tavoitteisiin,
- ja eikö se, että jäsenvaltion sen elimen kokoonpano, joka valvoo tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuutta ([KRS]) ja joka käsittelee Sąd Najwyższyn tuomarin viran hoitamista koskevaa menettelyä, on muodostettu siten, että lainsäädäntövalta valitsee tuomiovallan edustajat tässä elimessä, loukkaa toimielinten välisen tasapainon periaatetta?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa ja täydentävä ennakkoratkaisupyyntö

Nopeutettua menettelyä ja etusijan myöntämistä koskeva pyyntö

- 46 Naczelny Sąd Administracyjny pyysi tämän ennakkoratkaisupyyntönsä käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan mukaisessa nopeutetussa menettelyssä. Kyseinen tuomioistuin vetosi pyyntönsä tueksi siihen, että nopeutettu menettely on perusteltu, kun otetaan huomioon pääasioiden ja sen annettavana niiden yhteydessä olevien ratkaisujen merkitys ja luonne.
- 47 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdassa määrätään, että unionin tuomioistuimen presidentti voi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnöstä tai poikkeuksellisesti omasta aloitteestaan päättää esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan, että ennakkoratkaisupyyntö käsitellään nopeutetussa menettelyssä, jos asian laatu edellyttää, että asia käsitellään ensi tilassa.
- 48 Tässä yhteydessä on muistutettava, että tällaista nopeutettua menettelyä on pidettävä menettelyllisenä välineenä, jolla on tarkoitus vastata poikkeuksellisen kiireelliseen tilanteeseen (unionin tuomioistuimen presidentin määräys 20.12.2017, M. A. ym., C-661/17, ei julkaistu, EU:C:2017:1024, 17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja unionin tuomioistuimen presidentin määräys 1.10.2018, Miasto Łowicz ja Prokuratura Okręgowa w Płocku, C-558/18 ja C-563/18, ei julkaistu, EU:C:2018:923, 18 kohta).
- 49 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että nopeutettua menettelyä voidaan olla soveltamatta, jos sen soveltaminen olisi vaikeaa asiassa esiin tulleiden oikeudellisten ongelmien arkaluonteisuuden ja monitahoisuuden vuoksi erityisesti silloin, kun asian käsittelyn kirjallista vaihetta unionin tuomioistuimessa ei ole asianmukaista lyhentää (määräys 8.4.2020, komissio v. Puola, C-791/19 R, EU:C:2020:277, 102 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 50 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen presidentti päätti 31.1.2019 esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan olla hyväksymättä nopeutettua menettelyä koskevaa pyyntöä perustelunaan se, ettei ennakkoratkaisupyyntöön sisältynyt riittäviä seikkoja sellaisten poikkeuksellisten olosuhteiden osoittamiseksi, jotka olisivat omiaan oikeuttamaan sen, että ennakkoratkaisupyyntöä lausutaan lyhyessä ajassa. Ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvistä seikoista nimittäin ilmenee, että pääasiat koskevat valituksia, jotka Sąd Najwyższy tuomarinvirkaa hakeneet henkilöt ovat tehneet sellaisista KRS:n päätöksistä, joissa ei ehdotettu heidän nimittämistään, ja että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on lisäksi määrännyt kyseisten päätösten täytäntöönpanon lykkäämisestä.
- 51 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, joka – kuten edellä 46 kohdasta ilmenee – on ilman muita täsmennyksiä viitannut ainoastaan pääasioiden merkitykseen ja luonteeseen, esittämien tietojen ja selitysten perusteella ei ole ilmennyt, että käsiteltävä asia, jossa on lisäksi kyse erittäin arkaluonteisista ja monitahoisista kysymyksistä, olisi niin kiireellinen, että olisi perusteltua poikkeuksellisesti poiketa ennakkoratkaisuasioissa tavanomaisesti sovellettavista menettelysäännöistä.
- 52 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmensi vastauksena unionin tuomioistuimen lisätietopyyntöön 14.2.2019 lähettämässään kirjeessä, että vaikka pääasioissa kyseessä olevien päätösten täytäntöönpanoa oli määrätty lykättäväksi, tasavallan presidentti oli kuitenkin 10.10.2018 nimittänyt Sąd Najwyższy tuomarinvirkoihin kahdeksan uutta tuomaria, joita KRS oli ehdottanut kyseisissä päätöksissä. Näitä kahdeksaa uutta tuomaria ei kuitenkaan ole tosiasiallisesti sijoitettu asianomaisten Sąd Najwyższy jaostojen ratkaisukokoonpanoihin, koska kyseisten jaostojen puheenjohtajat ovat – kun otetaan huomioon asianomaisten henkilöiden nimittämisen lainmukaisuuteen liittyvät epäilykset ja oikeusvarmuuteen liittyvät syyt – lykanneet heidän sijoittamistaan ratkaisukokoonpanoihin siihen saakka, kunnes ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin antaa tuomiot pääasioissa.

- 53 Unionin tuomioistuimen presidentti päätti kyseisten täsmennysten perusteella 26.2.2019 antaa tämän asian käsittelylle etusijan unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 53 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Täydentävä ennakkoratkaisupyyntö ja asian käsittelyn kirjallisen vaiheen uudelleen aloittaminen

- 54 Asian käsittelyn kirjallisen vaiheen päättämisen jälkeen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin teki 26.6.2019 päätöksen, jolla se lykkäsi lausunnon antamista Prokurator Generalnyn (valtakunnansyyttäjä, Puola) sille esittämästä lausunnon antamisen raukeamista pääasioissa koskevasta vaatimuksesta, joka perustui yhtäältä edellä 26 kohdassa mainittuun Trybunał Konstytucyjny 25.3.2019 antamaan tuomioon ja toisaalta 26.4.2019 annetun lain 3 §:ään, joka toistettiin edellä 28 kohdassa.
- 55 Trybunał Konstytucyjny 25.3.2019 antamaan tuomioon sisältyvän KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a momentin perustuslainvastaiseksi toteamisen osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo yhtäältä, että kyseisellä toteamuksella on vain tulevaisuuteen suuntautuvia vaikutuksia ja että sillä ei voida loukata oikeutta oikeussuojaan tuomioistuimissa siinä tapauksessa, että yksityiset ovat pääasioiden tavoin käyttäneet kyseistä oikeussuojakeinoa ennen perustuslain vastaiseksi toteamista sitä edeltäneiden tapahtumien osalta. Toisaalta kyseisestä tuomiosta ilmenee nimenomaisesti, että Trybunał Konstytucyjny ei kyseenalaista itse tällaisen oikeussuojakeinon tarvetta, joka päinvastoin voidaan johtaa perustuslaista ja sen omasta oikeuskäytännöstä, vaan ainoastaan sen tuomioistuimen yksilöimisen, jolla on toimivalta tutkia tällainen oikeussuojakeino. Mainitusta tuomiosta ilmenee ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan siten, että tällaisessa tapauksessa ainakin jonkin muun tuomioistuimen kuin sen itse olisi oltava toimivaltainen.
- 56 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, että sen nykyiset vaikeudet johtuvat näin ollen pikemminkin 26.4.2019 annetusta laista, jolla yhtäältä säädetään lausunnon antamisen raukeamisesta suoraan lain nojalla pääasioiden kaltaisissa oikeusriidoissa ja jolla toisaalta pikemminkin suljetaan pois oikeussuojakeinojen käyttäminen Sąd Najwyższy tuomarinvirkaan nimittämistä koskevissa yksittäistapauksissa tulevaisuudessa sen sijaan, että tällaisten asioiden tutkiminen annettaisiin toisen tuomioistuimen tehtäväksi.
- 57 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sen alkuperäisessä ennakkoratkaisupyyntönsä esitetyissä kahdessa kysymyksessä tarkoitetut unionin oikeuden oikeussäännöt ja kyseisiin oikeussääntöihin perustuva tarve yhtäältä taata oikeusvaltiota kunnioittaen oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoin ja toisaalta olla mitätöimättä kyseisellä pyynnöllä aloitettua yhteistyötä ennakkoratkaisuasiassa saattavat olla esteenä tällaisille kansallisen lainsäädännön säännöksille, joilla näin pahennetaan kansallisen oikeuden ristiriitaa mainittujen unionin oikeuden oikeussääntöjen kanssa.
- 58 Naczelny Sąd Administracyjny on tässä tilanteessa päättänyt 26.6.2019 tekemällään päätöksellä lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle täydentävän ennakkoratkaisukysymyksen (jäljempänä kolmas kysymys), jonka sanamuoto on seuraava:

”Onko SEU 2 artiklaa, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan, SEU 6 artiklan 1 kohdan ja SEU artiklan 19 artiklan 1 kohdan kanssa, luettuna yhdessä [perusoikeuskirjan] 47 artiklan kanssa, ja [direktiivin 2000/78] 9 artiklan 1 kohtaa ja SEUT 267 artiklan kolmatta kohtaa tulkittava siten, että oikeusvaltion periaatetta sekä oikeutta saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan loukataan, kun kansallinen lainsäätävä poistaa oikeusjärjestyksestä sovellettavat säännökset, jotka koskevat Naczelny Sąd Administracyjny toimivaltaa ja oikeutta valittaa kyseiseen tuomioistuimeen [KRS:n] päätöksistä, sekä ottaa käyttöön ratkaisun, jonka mukaisesti kyseisiä valituksia koskevat menettelyt, jotka on aloitettu eivätkä ole päättyneet ennen muutoksia (poikkeamisia), päätetään suoraan lain nojalla, mikä näin ollen

- vaarantaa oikeuden saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi siltä osin kuin on kyse [KRS:n] päätösten ja niiden valintamenettelyjen kulun lainmukaisuuden valvonnasta, joissa ne on tehty
 - tilanteessa, jossa kyseisissä asioissa alun perin toimivaltainen kansallinen tuomioistuin on sen jälkeen, kun kyseisten [KRS:n] päätösten valvontamenettely on aloitettu pätevästi, esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymykset, vaarantaa oikeuden saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi myös siltä osin kuin (alun perin) toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa yksittäistapauksessa evätään tältä tuomioistuimelta mahdollisuus seuraavaksi saattaa tehokkaasti unionin tuomioistuimessa vireille ennakkoratkaisumenettely ja oikeus odottaa sen ratkaisua, mikä kyseenalaistaa unionin vilpittömän yhteistyön periaatteen?”
- 59 Ennakkoratkaisupyynnön täydennys annettiin tiedoksi ennakkoratkaisumenettelyyn osallistuneille, ja asian käsittelyn kirjallinen vaihe aloitettiin uudelleen, jotta nämä tahot voisivat esittää huomautuksensa kolmannelta kysymyksestä.

Asian käsittelyn suullisen vaiheen aloittamista uudelleen koskevat pyynnöt

- 60 Valtakunnansyyttäjä ja Puolan hallitus pyysivät sen jälkeen, kun tämän tuomion julistamispäivä oli annettu tiedoksi ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle ja kaikille menettelyn osapuolille, unionin tuomioistuimen kirjaamoon 4.2. ja 15.2.2021 toimittamallaan asiakirjoilla asian käsittelyn suullisen vaiheen aloittamista uudelleen.
- 61 Valtakunnansyyttäjä esitti pyyntönsä tueksi lähinnä olevansa eri mieltä tietyistä julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen sisältyvistä tuomareiden nimittämismenettelyjen tuomioistuinvalvontaa koskevista arvioinneista, joita valtakunnansyyttäjä pitää kyseenalaisina, epätasällisina ja ristiriitaisina ja joiden se katsoo lisäksi perustuvan seikkoihin, joista asian osapuolilla ei ole ollut riittävää tilaisuutta lausua. Valtakunnansyyttäjän mukaan kyseiseen ratkaisuehdotukseen sisältyvä arviointi myös poikkeaa joiltakin osin julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotuksesta Repubblica (C-896/19, EU:C:2020:1055). Lisäksi julkisasiamies mainitsi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 1.12.2020 antaman tuomion Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanti (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418). Valtakunnansyyttäjän mukaan kyse on uudesta seikasta, josta asian osapuolet eivät ole keskustelleet.
- 62 Puolan hallitus korostaa pyynnössään myös olevansa eri mieltä julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksesta, jossa sen mukaan tulkitaan SEUT 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa laajentavasti ja tavalla, joka poikkeaa julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotuksessa Repubblica (C-896/19, EU:C:2020:1055) ja unionin tuomioistuimen varapresidentin 10.9.2020 antamassa määräyksessä neuvosto v. Sharpston (C-424/20 P(R), ei julkaistu, EU:C:2020:705) omaksutusta tulkinnasta. Asian käsittelyn suullisen vaiheen aloittaminen uudelleen antaisi myös osapuolille mahdollisuuden lausua Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen 1.12.2020 antaman tuomion Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanti (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418) mahdollisista vaikutuksista.
- 63 Tältä osin on muistutettava yhtäältä, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä ei määrätä kyseisen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettujen osapuolten mahdollisuudesta esittää huomautuksia vastaukseksi julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen (tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 64 Toisaalta SEUT 252 artiklan toisen kohdan mukaan julkisasiamiehen tehtävänä on täysin puolueettomana ja riippumattomana esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat hänen myötävaikutustaan. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai perustelut, joiden päätteeksi hän päätyy siihen, eivät sido unionin tuomioistuinta. Tämän vuoksi se, että asianosainen ei yhdy julkisasiamiehen

ratkaisuehdotuksessa todettuun – riippumatta ratkaisuehdotuksessa tutkituista kysymyksistä –, ei sellaisenaan voi olla peruste suullisen käsittelyn aloittamiseksi uudelleen (tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 65 Unionin tuomioistuin voi kuitenkin työjärjestyksensä 83 artiklan perusteella julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi uudelleen erityisesti, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta, tai jos asianosainen on suullisen vaiheen päättyneeksi julistamisen jälkeen vedonnut uuteen seikkaan, joka voi olennaisesti vaikuttaa unionin tuomioistuimen ratkaisuun, taikka jos asia olisi ratkaistava sellaisella perusteella, josta osapuolilla ei ole ollut tilaisuutta lausua.
- 66 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin kuitenkin katsoo julkisasiamiestä kuultuaan, että sillä on kirjallisen menettelyn ja istunnon jälkeen kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Se mainitsee lisäksi, ettei nyt käsiteltävää asiaa ole ratkaistava sellaisella perusteella, josta osapuolilla ei ole ollut tilaisuutta lausua. Se katsoo vielä, ettei asian käsittelyn suullisen vaiheen aloittamista uudelleen koskevissa pyynnöissä esitetty mitään uutta seikkaa, joka olisi omiaan vaikuttamaan sen mainitussa asiassa antamaan ratkaisuun. Tässä tilanteessa asian käsittelyn suullista vaihetta ei ole syytä määrätä aloitettavaksi uudelleen.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Unionin tuomioistuimen toimivalta

- 67 Valtakunnansyyttäjän mukaan tuomareiden nimittämismenettelyihin kohdistuvien oikeussuojakeinojen käyttämiseen tuomioistuimissa liittyvä problematiikka on jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan kuuluva ala, joka jää unionin oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle. Niinpä kyseinen ala ei sen mukaan kuulu unionin tuomioistuimen toimivaltaan.
- 68 Tältä osin on palautettava mieliin yhtäältä, että vaikka oikeuslaitoksen järjestäminen jäsenvaltioissa kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin kyseistä toimivaltaa käyttäessään noudatettava niille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvoitteita (tuomio 24.6.2019, komissio v. Puola (Ylimmän tuomioistuimen riippumattomuus), C-619/18, EU:C:2019:531, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Näin voi olla muun muassa silloin, kun on kyse kansallisista säännöksistä, jotka koskevat tuomareiden nimittämistä koskevien päätösten aineellisia edellytyksiä ja menettelysääntöjä, ja mahdollisesti säännöksistä, jotka koskevat tällaisten nimittämismenettelyjen yhteydessä sovellettavaa tuomioistuinvalvontaa (ks. vastaavasti tuomio 19.11.2019, A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982; jäljempänä tuomio A. K. ym.; 134–139 ja 145 kohta).
- 69 Toisaalta valtakunnansyyttäjän huomautukset liittyvät pääasiallisesti edellä 1 kohdassa tarkoitettujen unionin oikeuden oikeussääntöjen ulottuvuuteen ja näin ollen niiden tulkintaan. Tällainen tulkinta kuuluu SEUT 267 artiklan nojalla selvästi unionin tuomioistuimen toimivaltaan (ks. analogisesti tuomio A. K. ym., 74 kohta).
- 70 Edellä esitetystä seuraa, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen lausumaan nyt käsiteltävistä ennakkoratkaisupyynnöistä.

Kolmas kysymys

71 Kolmannella kysymyksellään, joka on syytä tutkia ensimmäiseksi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä sitä, onko yhtäältä SEU 2 artiklaa, SEU 4 artiklan 3 kohdan kolmatta alakohtaa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja direktiivin 2000/78 9 artiklan 1 kohtaa yhdessä luettuina sekä toisaalta SEUT 267 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sellaisille kansallisen oikeusjärjestyksen muutoksille, joilla ensinnäkin viedään tietyltä kansalliselta tuomioistuimelta toimivalta lausua ensimmäisenä ja viimeisenä oikeusasteena Sąd Najwyżsyzyn kaltaisen tuomioistuimen tuomarinvirkoja hakeneiden henkilöiden KRS:n kaltaisen elimen päätöksistä, joilla päätetään olla esittämättä heitä ehdokkaiksi ja esitetään tasavallan presidentille muita henkilöitä kyseisiin virkoihin, tekemistä valituksista ja joilla toisaalta säädetään, että lausunnon antaminen tällaisista vielä vireillä olevista valituksista raukeaa suoraan lain nojalla, poissulkemalla niiden tutkimisen jatkaminen tai niiden saattaminen uudelleen vireille ja joilla kolmanneksi viedään näin tällaiselta tuomioistuimelta mahdollisuus saada vastaus unionin tuomioistuimelle osoittamiinsa ennakkoratkaisukysymyksiin. Jos näin on, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, onko unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta tulkittava siten, että sen on jätettävä soveltamatta kyseisiä muutoksia ja käytettävä näin ollen edelleen sillä aiemmin ollutta toimivaltaa tutkia sen käsiteltäväksi ennen mainittujen muutosten tekemistä saatetut oikeusriidat.

Kolmannen kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

72 Valtakunnansyyttäjät ja Puolan hallitus katsovat ensinnäkin, että kolmas kysymys on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että siihen annettava vastaus ei ole SEUT 267 artiklassa tarkoitettulla tavalla tarpeen päätöksen antamiseksi, koska oikeusriitoja, joissa ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta pyydetäisiin antamaan tällainen päätös, ei enää ole.

73 Niiden mukaan KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a momentti, johon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimivalta tutkia pääasiat aiemmin perustui, on nimittäin kumottu lopullisesti ja erga omnes -vaikutuksin Trybunał Konstytucyjny 25.3.2019 antamalla tuomiolla, jossa täsmennettiin, että kyseisen säännöksen perusteella aloitetut menettelyt on näin ollen päätettävä. Lisäksi 26.4.2019 annetun lain 3 §:ssä säädettiin tämän jälkeen kyseisten menettelyjen päättymisestä suoraan lain nojalla. Lisäksi KRS:stä annetun lain, sellaisena kuin se on muutettuna 26.4.2019 annetulla lailla, 44 §:n 1 momentin mukaan tällaisten valitusten tutkimisen jatkaminen toisessa tuomioistuimessa tai niiden saattaminen uudelleen vireille on poissuljettua.

74 Tässä yhteydessä on yhtäältä muistutettava 26.4.2019 annetun lain 3 §:ään näin sisältyvän säännön osalta, että unionin tuomioistuin on jo todennut vastaavanlaisten kansallisten säännösten yhteydessä, että tällaiset säännökset eivät lähtökohtaisesti – ja koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole antanut ratkaisua, jossa määrätään pääasioiden käsittelyn päättämisestä tai lausunnon antamisen raukeamisesta – voi johtaa siihen, että unionin tuomioistuin päättää, ettei sen ole enää tarpeen lausua sen käsiteltäväksi saatetuista ennakkoratkaisukysymyksistä (tuomio A. K. ym., 102 kohta).

75 Oikeuskäytännöstä ilmenee lisäksi, että unionin tuomioistuimella on käsiteltävänä SEUT 267 artiklan nojalla esitetty ennakkoratkaisupyynnöksi niin kauan kuin pyynnön esittänyt tuomioistuin ei ole peruuttanut sitä (ks. vastaavasti tuomio 9.3.1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, 10 kohta).

76 Toisaalta on mainittava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, joka on lisäksi päättänyt lykätä lausunnon antamista vaatimuksesta, jolla vaaditaan lausunnon antamisen raukeamista pääasioiden oikeusriidoissa, pyrkii kolmannella kysymyksellä nimenomaan selvittämään, ovatko 26.4.2019 annettuun lakiin perustuvat lainsäädäntömuutokset unionin oikeuden mukaisia, ja jos näin ei ole, voiko se unionin oikeuden nojalla jättää kyseiset muutokset huomioon ottamatta ja näin ollen hylätä lausunnon antamisen raukeamista koskevan vaatimuksen ja jatkaa kyseisten oikeusriitojen tutkimista.

- 77 Edellä esitetystä seuraa, että vastaus kolmanteen kysymykseen on tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi tehdä kyseisestä vastauksesta ilmenevien oikeusohjeiden mukaisesti päätöksiä, joista pääasioiden lopputulos riippuu, joten valtakunnansyyttäjän ja Puolan hallituksen näin esittämät vastaväitteet on hylättävä.
- 78 Toiseksi Puolan hallitus väittää, että kolmas kysymys on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että se, että unionilla ei ole toimivaltaa jäsenvaltioissa käytäviä tuomareiden nimittämismenettelyjä koskeissa asioissa, estää tulkitsemasta unionin oikeutta siten, että sillä velvoitettaisiin jäsenvaltiot antamaan tuomarinvirkkaa hakeneille henkilöille oikeus valittaa päätöksestä, jolla heitä on päätetty olla ehdottamatta, eikä tällaisen oikeussuojakeinon olemassaolo myöskään vaikuta kyseisen nimittämismenettelyn päätteeksi tosiasiallisesti nimitettyjen tuomareiden riippumattomuuteen. Sen kaltaisella tuomiolla, jota unionin tuomioistuimelta nyt käsiteltävässä asiassa pyydetään, on Puolan hallituksen mukaan normatiivinen eikä tulkitseva vaikutus, koska kyse on siitä, että ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle sallitaan pääasioista lausuminen, vaikka yleisesti sovellettavat säännökset sen tällaisesta toimivallasta puuttuvat. Tällainen seuraus olisi vastoin SEU 4 artiklan 2 kohtaa, jossa edellytetään, että unioni kunnioittaa jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä, joka liittyy erottamattomasti niiden valtiosäännön rakenteisiin, ja loukkaisi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimivaltaperusteena olleen säännöksen perustuslain vastaiseksi todenneen Trybunał Konstytucyjny:n riippumattomuutta.
- 79 Tältä osin on mainittava, että yhtäältä edellä 68 kohdassa jo muistutettiin, että jäsenvaltioiden on toimivaltaansa – muun muassa toimivaltaa säätää tuomareiden nimittämismenettelyä ohjaavista kansallisista säännöksistä – käyttäessään noudatettava unionin oikeuteen perustuvia velvoitteitaan.
- 80 Toisaalta on todettava, että Puolan hallituksen näin esittämät väitteet liittyvät lähinnä kolmatta kysymystä koskevien unionin oikeuden oikeussääntöjen ulottuvuuteen ja siten niiden tulkintaan sekä kyseisistä oikeussäännöistä mahdollisesti aiheutuviin vaikutuksiin, kun otetaan erityisesti huomioon unionin oikeuden ensisijaisuus. Tällaiset väitteet, jotka koskevat esitetyn kysymyksen asiasisältöä, eivät siten lähtökohtaisestikaan voi johtaa kysymyksen tutkimatta jättämiseen.
- 81 Lisäksi tuomio, jolla unionin tuomioistuin vahvistaisi, että ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on unionin oikeuteen perustuva velvollisuus sivuuttaa kyseessä olevat kansalliset säännökset ja käyttää edelleen sillä aiemmin ollutta tuomioistuimen toimivaltaa, velvoittaisi kyseistä tuomioistuinta valtiosisäisten – jopa perustuslaintasoisien – oikeussääntöjen voimatta tätä estää (ks. analogisesti tuomio A. K. ym., 112 kohta).
- 82 Valtakunnansyyttäjä katsoo kolmanneksi, että – toisin kuin työjärjestyksen 94 artiklassa edellytetään – ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole ilmoittanut yhteyttä, jonka se katsoo vallitsevan pääasioissa sovellettavien kansallisten säännösten ja niiden unionin oikeuden säännösten välillä, joiden tulkintaa se pyytää. Tarkemmin sanottuna kyseinen tuomioistuin ei tutki sitä, pitäisikö jäsenvaltiolle asettaa velvollisuus varmistaa pääasioissa kyseessä olevien nimitysehdotusten tuomioistuinvalvonta, eikä sitä, miten se pitäisi asettaa. Pelkkä mahdollisuus olla soveltamatta 26.4.2019 annetun lain 3 §:ää on tältä osin tehoton, koska tässäkin tapauksessa kyseisellä tuomioistuimella ei ole Trybunał Konstytucyjny:n 25.3.2019 antaman tuomion vaikutuksesta mahdollisuutta lausua sen käsiteltäväksi saatettujen asioiden asiakysymyksestä.
- 83 Tältä osin on kuitenkin todettava – muistuttamalla samalla edellä 81 kohdassa korostetusta –, että edellä 26–28 ja 54–57 kohdassa mainituista seikoista ilmenee, että täydentävä ennakkoratkaisupyyntö sisältää kaikki tarvittavat – erityisesti Trybunał Konstytucyjny:n 25.3.2019 antamaan tuomioon liittyvät – tiedot, jotta unionin tuomioistuin voi lausua kolmannelta kysymyksestä.
- 84 Kaiken edellä esitetyn perusteella kolmas kysymys voidaan ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

– Direktiivi 2000/78 ja perusoikeuskirjan 47 artikla

- 85 Aluksi on todettava, että – kuten KRS, valtakunnansyyttäjä, Puolan hallitus ja Euroopan komissio ovat esittäneet – direktiiviä 2000/78 ja muun muassa sen 9 artiklan 1 kohtaa ei voida soveltaa pääasioissa.
- 86 Kuten mainitun direktiivin 1 artiklasta ja 2 artiklan 1 kohdasta ilmenee, direktiivi koskee nimittäin ainoastaan uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvaa syrjintää työssä ja ammatissa. Ennakkoratkaisupyynnössä esitetyistä seikoista ei kuitenkaan ilmene, että pääasiat koskisivat johonkin kyseisistä syistä perustuvaa erilaista kohtelua. Tältä osin on mainittava, että ainoa erilainen kohtelu, joka voi koskea pääasioiden valittajia ja jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimain mainitsee, liittyy siihen, että säännökset, joita sovelletaan KRS:n päätöksiin, joilla tasavallan presidentille esitetään tietyn ehdokkaan nimittämistä tuomariksi, kohdistuviin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimissa, poikkeavat toisistaan sen mukaan, koskevatko päätökset nimittämistä Sąd Najwyższyn tuomarinvirkaan vai muun tuomioistuimen tuomarinvirkaan.
- 87 Perusoikeuskirjan 47 artiklan osalta on lisäksi muistutettava, että kyseisessä määräyksessä, jossa toistetaan tehokkaan oikeussuojan periaate, taataan jokaiselle, jonka unionin oikeudessa taattuina oikeuksia ja vapauksia on loukattu, oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin tuomioistuimissa (ks. vastaavasti tuomio 29.7.2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 88 Kuten perusoikeuskirjan 47 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, kyseisen oikeuden tunnustaminen tietyssä yksittäistapauksessa edellyttää siten, että henkilö, joka vetoaa siihen, vetoaa unionin oikeudessa taattuihin oikeuksiin tai vapauksiin (tuomio 6.10.2020, Luxemburgin valtio (Muutoksenhakuoikeus verotietopyyntöön), C-245/19 ja C-246/19, EU:C:2020:795, 55 kohta).
- 89 Ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvistä tiedoista ei kuitenkaan ilmene, että pääasioiden kohteena olisi sellaisen oikeuden tunnustaminen, joka pääasioiden valittajilla on tietyn unionin oikeuden oikeussäännön nojalla. Tarkemmin sanottuna on niin, että kuten edellä 85 ja 86 kohdassa todettiin, direktiivin 2000/78 säännöksiä ei voida soveltaa pääasioissa, joten myöskään kyseisillä säännöksillä ei voida oikeuttaa perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 47 artiklan soveltamista näiden riita-asioiden yhteydessä.

– SEUT 267 artikla ja SEU 4 artiklan 3 kohta

- 90 SEUT 267 artiklan osalta on muistutettava, että perussopimuksilla käyttöön otetun tuomioistuinjärjestelmän kantavana voimana on kyseisen määräyksen mukainen ennakkoratkaisumenettely, jolla – ottamalla käyttöön tuomioistuinten välinen vuoropuhelu unionin tuomioistuimen ja jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä – on tavoitteena varmistaa, että unionin oikeutta tulkitaan yhtenäisesti, jolloin voidaan siis varmistaa sen johdonmukaisuus, täysi vaikutus ja itsenäisyys sekä viime kädessä perussopimuksilla luodun oikeuden ominaisuus (lausunto 2/13, 18.12.2014, EU:C:2014:2454, 176 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 24.10.2018, XC ym., C-234/17, EU:C:2018:853, 41 kohta).
- 91 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa annetaan kansallisille tuomioistuimille mitä laajimmat mahdollisuudet saattaa asia unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos ne katsovat, että niiden käsiteltävänä olevassa asiassa on kysymys unionin oikeuden säännösten tai määräysten tulkinnasta tai pätevyysarvioinnista, joita tarvitaan niiden käsiteltäväksi saatetun riita-asian ratkaisemisessa (tuomio 5.10.2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, 26 kohta ja tuomio 24.10.2018, XC ym., C-234/17, EU:C:2018:853, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 92 Lisäksi on mainittava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kaltaisen tuomioistuimen, jonka ratkaisuihin ei voida hakea muutosta kansallisen oikeuden perusteella SEUT 267 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitetulla tavalla, tapauksessa tämä mahdollisuus muuttuu jopa velvollisuudeksi esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö, jollei unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetuista poikkeuksista muuta johdu (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2016, PFE, C-689/13, EU:C:2016:199, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio A. K. ym., 103 kohta).
- 93 Kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, kansallisella oikeussäännöllä ei voida estää kansallista tuomioistuinta käyttämästä mainittua mahdollisuutta tai noudattamasta mainittua velvollisuutta, jotka ovat erottamaton osa SEUT 267 artiklalla käyttöön otettua, kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välistä yhteistyöjärjestelmää ja niitä unionin oikeutta soveltavalle tuomioistuimelle kuuluvia tehtäviä, jotka tällä määräyksellä on osoitettu kansallisille tuomioistuimille (ks. vastaavasti tuomio A. K. ym., 103 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Samalla tavalla kansallisen tuomioistuimen on voitava kyseisen mahdollisuuden ja velvollisuuden tehokkuuden varmistamiseksi pysyttää ennakkoratkaisupyyntö sen esittämisen jälkeen (ks. vastaavasti tuomio 26.3.2020, Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 58 kohta).
- 94 Lisäksi kansallinen oikeussääntö, josta on vaarana seurata muun muassa se, että kansallisen tuomioistuimen tuomari mieluummin pidättäytyy esittämästä ennakkoratkaisukysymyksiä unionin tuomioistuimelle välttääkseen sen, että se joutuu luopumaan asian käsittelystä, loukataan SEUT 267 artiklassa kansallisille tuomioistuimille näin annettuja toimivaltuuksia ja täten ennakkoratkaisujärjestelmällä käyttöön otetun unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön tehokkuutta (ks. vastaavasti tuomio 5.7.2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, 25 kohta).
- 95 Vaikka jäsenvaltio voi siten lähtökohtaisesti esimerkiksi muuttaa tuomioistuinten toimivallanjakoa koskevia sisäisiä säännöksiään siten, että muuttamisen seurauksena unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimivaltaperuste katoaa, tai antaa aineellisia oikeussääntöjä, joiden vaikutuksesta asia, jonka yhteydessä ennakkoratkaisupyyntö esitettiin, menettää tarkoituksensa, jäsenvaltio ei sitä vastoin voi SEUT 267 artiklaa, luettuna yhdessä SEU 4 artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan kanssa, rikkomatta muuttaa kansallista lainsäädäntöään niin, että muutosten erityisenä vaikutuksena on se, ettei unionin tuomioistuimelle osoitettuja ennakkoratkaisupyyntöjä ole mahdollista pysyttää niiden esittämisen jälkeen eikä unionin tuomioistuin näin ollen voi lausua tällaisista pyynnöistä eikä kansallinen tuomioistuin voi myöskään esittää vastaavanlaisia pyyntöjä uudelleen tulevaisuudessa.
- 96 Juuri ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on viime kädessä ratkaistava, onko nyt käsiteltävän tapauksen tilanne tällainen. On näet muistutettava, että SEUT 267 artiklan nojalla unionin tuomioistuimella ei ole oikeutta soveltaa unionin oikeuden oikeussääntöjä tiettyyn yksittäistapaukseen, vaan sen on pelkästään tulkittava perussopimuksia ja unionin toimielinten toimia. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuin voi kuitenkin kyseisessä artiklassa määrättyssä tuomioistuinten välisessä yhteistyössä esittää asiakirjoista ilmenevien seikkojen perusteella kansalliselle tuomioistuimelle sellaisia unionin oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja, jotka voivat olla kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisiä sen arvioidessa unionin oikeuden tietyn säännöksen tai määräyksen vaikutuksia (tuomio 16.7.2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio A. K. ym., 132 kohta).
- 97 Tältä osin ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee ensinnäkin, että 26.4.2019 annetun lain 3 §, jossa todetaan, että lausunnon antaminen pääasioissa kyseessä olevan kaltaisista valituksista raukeaa, ja KRS:stä annetun lain 44 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on muutettuna 26.4.2019 annetulla lailla, jossa suljetaan pois tällaisten oikeussuojakeinojen käyttäminen tulevaisuudessa, näyttävät estävän ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta pysyttämästä unionin tuomioistuimelle osoittamaansa

ennakkoratkaisupyynnön sen esittämisen jälkeen ja viimeksi mainittua lausumasta kyseisestä pyynnöstä sekä sulkevan pois sen, että kansallinen tuomioistuin esittää mainittuun pyyntöön sisältyvien kysymysten kaltaisia kysymyksiä uudelleen tulevaisuudessa.

- 98 Toiseksi on mainittava sen asiayhteyden osalta, jossa mainitut säännökset annettiin, että unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta voidaan nostaa esiin erilaisia tietoja.
- 99 Ensinnäkin on muistutettava Puolan lainsäätäjän toteuttaneen hiljattain lainsäädäntötoimen, jolla säädetään lausunnon antamisen raukeamisesta eräissä kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevissa muissa asioissa, jotka nekin koskivat Puolan tuomioistuinjärjestelmään vaikuttaneiden lainsäädäntöuudistusten yhteensopivuutta tuomioistuinten riippumattomuutta koskevien unionin oikeuden oikeussääntöjen kanssa, vaikka myös kyseisissä asioissa unionin tuomioistuimelle oli esitetty ennakkoratkaisukysymyksiä tällaisesta yhteensopivuudesta (ks. tästä tuomio A. K. ym., 90 ja 102–104 kohta).
- 100 Toiseksi unionin tuomioistuimen käytettävissä olevista tiedoista ilmenee, että Puolan viranomaiset ovat viime aikoina tehneet lukuisia aloitteita, joilla pyritään jarruttamaan tuomioistuinten riippumattomuutta Puolassa koskevien ennakkoratkaisupyynnöiden esittämistä unionin tuomioistuimelle tai kyseenalaistamaan tällaisia ennakkoratkaisupyynnöitä esittäneiden puolalaisten tuomioistuinten ratkaisut.
- 101 Tältä osin on muistutettava, että ne puolalaiset tuomioistuimet, jotka esittivät unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnöt asioissa, jotka johtivat 26.3.2020 annettuun tuomioon *Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny* (C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234), mainitsivat unionin tuomioistuimessa muun muassa, että kahden tuomarin, jotka olivat ennakkoratkaisupyynnöiden esittämisen takana, osalta oli tehty mahdollista kurinpitomenettelyä edeltävä tutkinta, joka koski muun muassa mahdollista lainkäytöllisen toimivallan ylittämistä siitä syystä, että he olivat esittäneet mainitut ennakkoratkaisupyynnöt (tuomio 26.3.2020, *Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny*, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, 20 ja 21 kohta).
- 102 Lisäksi *Rzecznik Praw Obywatelskich* (oikeusasiamies, Puola) on nyt käsiteltävässä asiassa viitannut siihen, että valtakunnansyyttäjä, joka toimii myös oikeusministerinä, saattoi 5.10.2018 *Trybunał Konstytucyjny*ssä vireille asian, jossa vaadittiin toteamaan, että SEUT 267 artikla on ristiriidassa perustuslain kanssa siitä syystä, että kyseinen määräys mahdollistaa sen, että puolalaiset tuomioistuimet voivat saattaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskevat tuomioistuinlaitoksen rakennetta ja järjestämistä sekä menettelyjen kulkua kansallisissa tuomioistuimissa.
- 103 Kolmanneksi sen Puolan hallituksen väitteen osalta, jonka mukaan 26.4.2019 annetun lain antaminen oli pelkkä seuraus *Trybunał Konstytucyjny*n 25.3.2019 antamasta tuomiosta, jolla se totesi KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a momentin, johon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimivalta tutkia pääasioissa kyseessä olevien kaltaiset valitukset perustui, perustuslain vastaiseksi, on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, jonka tehtävänä on tulkita kansallista oikeutta ennakkoratkaisumenettelyssä, esittämistä seikoista ilmenee, että *Trybunał Konstytucyjny* totesi mainitussa tuomiosta, että perustuslain 45 ja 60 §:stä ja sen niitä koskevasta oikeuskäytännöstä ilmenevä tarve säätää *Sąd Najwyższy*n tuomareiden nimittämistä koskeviin menettelyihin kohdistuvasta tuomioistuinvalvonnasta oli edelleen täysimääräisesti olemassa.
- 104 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee myös, että kun Puolan lainsäätäjät sulki *Trybunał Konstytucyjny*n 25.3.2019 antamasta tuomiosta ilmenevistä oikeusohjeista poiketen pois sen, että pääasioissa vireillä olevan kaltaisia oikeussuojakeinoja käyttäneet, pääasioissa kyseessä olevien henkilöiden kaltaiset yksityiset saattavat asiansa sellaisen tuomioistuimen ratkaistaviksi, jolle tällaiset valitukset olisi voitu

siirtää tai jossa asianomaiset henkilöt olisivat voineet saada ne uudelleen vireille, lainsäätäjä sulki muun muassa lopullisesti pois unionin tuomioistuimen tämänhetkisen tai tulevan mahdollisuuden tutkia sille tässä asiassa esitetyn kaltaiset kysymykset.

- 105 Neljänneksi on mainittava, että kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tässäkin yhteydessä korostaa, 26.4.2019 annetulla lailla näin poistettu mahdollisuus hakea muutosta KRS:n päätöksiin, joilla päätetään tasavallan presidentille esitettävistä ehdokkaista tuomarinvirkoihin, koskee ainoastaan niitä kyseisen elimen päätöksiä, jotka liittyvät Sąd Najwyższyn tuomarinvirkoihin, eli nimenomaan pääasioissa kyseessä olevan kaltaisia päätöksiä, joiden seurauksena Naczelny Sąd Administracyjny on esittänyt unionin tuomioistuimelle nyt käsiteltävän ennakkoratkaisupyynnön. On nimittäin niin, että ne KRS:n päätökset, joissa ehdotetaan nimityksiä kaikkiin muihin tuomarinvirkoihin Puolassa, ovat edelleen tuomioistuinvalvonnan alaisia.
- 106 Edellä 99–105 kohdassa mainitut seikat ja arvioinnit voivat olla viitteitä, jotka yhtäpitävyytensä ja näin ollen systemaattisuutensa vuoksi ovat omiaan selventämään sitä asiayhteyttä, jossa Puolan lainsäätäjä antoi 26.4.2019 annetun lain. Koska tosiseikkojen lopullinen arviointi kuuluu edellä 96 kohdassa mieliin palautetulla tavalla ennakkoratkaisumenettelyssä yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, sen tehtävänä on arvioida lopullisesti, onko näiden seikkojen ja kaikkien muiden merkityksellisten tätä koskevien seikkojen, joita sen tietoon saattaa tulla, perusteella mahdollista katsoa, että kyseisen lain antamisen erityisenä vaikutuksena on se, ettei unionin tuomioistuimelle alun perin osoitetun ennakkoratkaisupyynnön kaltaisia ennakkoratkaisupyynnöitä ole mahdollista pysyttää niiden esittämisen jälkeen eikä unionin tuomioistuin näin ollen voi lausua tällaisista pyynnöistä eikä kansallinen tuomioistuin voi myöskään esittää tässä asiassa alun perin esitetyn ennakkoratkaisupyynnön sisältämien kysymysten kaltaisia kysymyksiä uudelleen tulevaisuudessa.
- 107 Jos mainittu tuomioistuin päättelee näin, tällaisen lainsäädännön on katsottava loukkaavan paitsi SEUT 267 artiklassa kansallisille tuomioistuimille annettuja toimivaltuuksia ja täten ennakkoratkaisujärjestelmällä käyttöön otetun unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön tehokkuutta (ks. vastaavasti tuomio 5.7.2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, 25 kohta) myös yleisemmin unionin tuomioistuimella SEU 19 artiklan 1 kohdan ensimmäisen kohdan, joka koskee lain noudattamisen varmistamista perussopimusten tulkinnassa ja soveltamisessa, perusteella olevaa tehtävää ja rikkovan SEU 4 artiklan 3 kohdan kolmatta alakohtaa.

– SEU 2 artikla ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta

- 108 SEU 19 artiklassa, jossa SEU 2 artiklassa vahvistettu oikeusvaltiota koskeva arvo konkretisoituu, kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtäväksi annetaan taata unionin oikeuden täysi soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa ja yksityisillä unionin oikeuden nojalla oleva oikeussuoja (tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola (Yleisten tuomioistuinten riippumattomuus), C-192/18, EU:C:2019:924, 98 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 109 Tältä osin – ja kuten SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa määrätään – jäsenvaltioiden asiana on säätää oikeussuojakeinojen ja menettelyjen järjestelmästä tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden takaamiseksi yksityisille unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla (ks. vastaavasti tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola (Yleisten tuomioistuinten riippumattomuus), C-192/18, EU:C:2019:924, 99 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 110 Kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, yksityisille unionin oikeuden perusteella kuuluvien oikeuksien tehokkaan oikeussuojan periaate, johon SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa viitataan, on jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuva unionin oikeuden yleinen periaate, joka on vahvistettu Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien

- suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 ja 13 artiklassa ja joka vahvistetaan nykyään perusoikeuskirjan 47 artiklassa (tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola (Yleisten tuomioistuinten riippumattomuus), C-192/18, EU:C:2019:924, 100 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 111 SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan aineellisesta soveltamisalasta on lisäksi huomautettava, että tässä määräyksessä on kyse ”unionin oikeuteen kuuluvista aloista” riippumatta siitä, onko kyse tilanteesta, jossa jäsenvaltiot soveltavat unionin oikeutta perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla (tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola (Yleisten tuomioistuinten riippumattomuus), C-192/18, EU:C:2019:924, 101 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 112 Jokaisen jäsenvaltion on SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla siten muun muassa varmistettava, että elimet, jotka kuuluvat unionin oikeudessa tarkoitettuina ”tuomioistuimina” sen oikeussuojakeinojen järjestelmään unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla ja jotka voivat näin ollen lausua tässä ominaisuudessa unionin oikeuden soveltamisesta tai tulkinnasta, täyttävät tehokkaan oikeussuojan vaatimukset (tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola (Yleisten tuomioistuinten riippumattomuus), C-192/18, EU:C:2019:924, 103 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 113 Pääasioiden osalta on muistutettava, että ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa on vireillä valituksia, joilla Sąd Najwyższyn siviili- ja rikosasioiden jaostojen tuomarinvirkoja hakeneet henkilöt ovat riitauttaneet päätökset, joilla KRS päätti olla esittämättä heitä virkoihin ja esitti tasavallan presidentille muiden henkilöiden nimittämistä kyseisiin virkoihin.
- 114 Tältä osin on ensinnäkin selvää, että Sąd Najwyższy ja muiden muassa sen siviili- ja rikosasioiden jaostot voivat joutua lausumaan unionin oikeuden soveltamiseen tai tulkintaan liittyvistä kysymyksistä ja että ne kuuluvat unionin oikeudessa tarkoitettuna ”tuomioistuimen” ominaisuudessa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettulla tavalla Puolan oikeussuojakeinojen järjestelmään ”unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla”, joten niiden on täytettävä tehokkaan oikeussuojan vaatimukset (tuomio 24.6.2019, komissio v. Puola (Ylimmän tuomioistuimen riippumattomuus), C-619/18, EU:C:2019:531, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 115 Toiseksi on muistutettava, että sen takaamiseksi, että tällaiset elimet voivat antaa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa edellytettyä tehokasta oikeussuojaa, on ensisijaisen tärkeää suojata niiden riippumattomuus, kuten vahvistetaan perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa, jossa mainitaan mahdollisuus saada asiansa käsitellyksi ”riippumattomassa” tuomioistuimessa yhtenä niistä vaatimuksista, jotka liittyvät tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevaan perusoikeuteen (tuomio 24.6.2019, komissio v. Puola (Ylimmän tuomioistuimen riippumattomuus), C-619/18, EU:C:2019:531, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 116 Kuten unionin tuomioistuin on useaan otteeseen korostanut, tämä tuomioistuinten riippumattomuuden vaatimus, joka kuuluu erottamattomasti tuomioistuimen tehtävään, on osa tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeistä sisältöä, ja viimeksi mainitulla perusoikeudella on ensisijainen merkitys sen takaajana, että suojataan kaikkia niitä oikeuksia, joita yksityisillä on unionin oikeuden nojalla, ja että turvataan ne jäsenvaltioille yhteiset arvot, jotka on vahvistettu SEU 2 artiklassa ja joihin kuuluu muun muassa oikeusvaltiota koskeva arvo (tuomio 5.11.2019, komissio v. Puola (Yleisten tuomioistuinten riippumattomuus), C-192/18, EU:C:2019:924, 106 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 117 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeudessa edellytetyt riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeet edellyttävät sellaisten sääntöjen olemassaoloa, jotka koskevat muun muassa elimen kokoonpanoa ja sen jäsenten nimitystä ja toimikauden kestoa sekä perusteita, jotka koskevat elimen jäsenten pidättymistä päätöksenteosta, jääviyttä ja erottamista, ja joiden perusteella yksityisten kaikki perustellut epäilyt siltä osin, onko kyseinen elin täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, onko se neutraali vastakkain oleviin intresseihin nähden, voidaan sivuuttaa (tuomio A. K. ym., 123 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 118 Oikeusvaltion toiminnalle tunnusomaisen vallanjako-opin mukaisesti tuomioistuinten riippumattomuus lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta on lisäksi taattava (tuomio A. K. ym., 124 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 119 Tältä osin on tärkeää, että tuomarit on suojattu sellaisilta ulkoisilta toimenpiteiltä tai painostuksilta, jotka voivat vaarantaa heidän riippumattomuutensa. Edellä 117 kohdassa mainittujen sääntöjen on oltava erityisesti sellaisia, että niillä voidaan sulkea pois paitsi kaikki suora vaikuttaminen ohjeiden muodossa myös kaikenlainen epäsuorempi vaikuttaminen, joka voi ohjata asianomaisten tuomareiden ratkaisuja (tuomio A. K. ym., 125 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 120 Kolmanneksi on muistutettava, että nyt käsiteltävässä asiassa SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan tulkinnan osalta esitetyt kysymykset koskevat lähinnä sitä, voidaanko kyseisen määräyksen perusteella katsoa, että Sąd Najwyższy tuomareiden nimittämisen erityisessä asiayhteydessä on tarpeen pysyttää tuomioistuinvalvonta pääasioissa kyseessä olevan kaltaisten KRS:n päätösten osalta, sekä edellytyksiä, joissa tällaista valvontaa olisi tällaisessa tapauksessa harjoitettava.
- 121 Kuten edellä 117 kohdassa muistutettiin, unionin oikeudessa edellytetyt riippumattomuuden ja puolueettomuuden takeet edellyttävät muun muassa tuomareiden nimittämistä ohjaavien sääntöjen olemassaoloa.
- 122 Siltä osin kuin on kyse olosuhteista, joissa Sąd Najwyższy tuomareiden nimittämistä koskevat päätökset tehdään, on mainittava, että unionin tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus täsmentää, että pelkästään se, että heidät nimittää tasavallan presidentti, ei voi johtaa siihen, että he ovat tasavallan presidentistä riippuvaisia, eikä se voi herättää epäilyjä heidän puolueettomuudestaan, jos asianomaisiin henkilöihin ei heidän nimittämisen jälkeen kohdisteta mitään painostusta eivätkä he saa ohjeita tehtäviään hoitaessaan (tuomio A. K. ym., 133 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 123 Unionin tuomioistuin on kuitenkin myös maininnut, että on tarpeen varmistua siitä, että nimityspäätösten tekemiseen johtavat aineelliset edellytykset ja menettelysäännöt ovat sellaisia, ettei yksityisille voi herätä niiden johdosta perusteltuja epäilyjä siltä osin, ovatko asianomaiset tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja siltä osin, ovatko he neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden, sen jälkeen kun asianomaiset henkilöt on nimitetty, ja että tätä varten on tärkeää muun muassa, että mainitut edellytykset ja menettelysäännöt on laadittu siten, että edellä 119 kohdassa mieleen palautetut vaatimukset täyttyvät (tuomio A. K. ym., 134 ja 135 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 124 Todettuaan ensin, että perustuslain 179 §:n mukaan tasavallan presidentti nimittää Sąd Najwyższy tuomarit KRS:n eli sellaisen elimen ehdotuksesta, jolle on annettu perustuslain 186 §:ssä tehtäväksi valvoa tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuutta, unionin tuomioistuin täsmensi tuomion A. K. ym. 137 kohdassa, että tällaisen elimen myötävaikutus tuomareiden nimittämisen menettelyn yhteydessä voi lähtökohtaisesti olla omiaan edistämään kyseisen menettelyn objektiivisuutta rajaamalla sitä liikkumavaraa, joka tasavallan presidentillä on, kun hän käyttää hänelle tällä tavoin myönnettyä toimivaltaa.
- 125 Mainitun tuomion 138 kohdassa unionin tuomioistuin kuitenkin totesi, että näin oli kuitenkin vain muun muassa sillä edellytyksellä, että mainittu elin on itse riittävän riippumaton lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta ja viranomaisesta, jolle sen on annettava tällainen nimityshehdotus.
- 126 Tältä osin on todettava, että – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on korostanut – perustuslain 179 §:n perusteella toimi, jolla KRS esittää ehdokasta Sąd Najwyższy tuomarin virkaan, on sine qua non -edellytys sille, että tasavallan presidentti voi nimittää tällaisen ehdokkaan tällaiseen virkaan. KRS:n rooli nimitysmenettelyssä on näin ollen ratkaiseva.

- 127 Tällaisessa asiayhteydessä sillä, miten riippumaton KRS on Puolan lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta hoitaessaan sille näin annettuja tehtäviä, saattaa olla merkitystä, kun arvioidaan sitä, voivatko KRS:n valitsemat tuomarit täyttää unionin oikeuteen perustuvat riippumattomuuden ja puolueettomuuden vaatimukset (ks. vastaavasti tuomio A. K. ym., 139 kohta).
- 128 Unionin tuomioistuin myös korosti tuomion A. K. ym. 145 kohdassa, että mainitun arvioinnin kannalta – ja kun otetaan huomioon se, että Sąd Najwyższyn tuomareiden nimittämistä koskevat tasavallan presidentin päätökset eivät voi olla tuomioistuINVALVONNAN kohteena – merkitystä voi olla myös tavalla, jolla KRS:n päätöksen, joka sisältää sen päätökset kyseisen tuomioistuimen tuomarinvirkaan nimittämistä koskevan ehdotuksen tekemisestä, osalta käytettävissä olevan oikeussuojakeinon ulottuvuus määritellään, ja erityisesti sillä, voidaanko tällaisella oikeussuojakeinolla varmistaa tällaisten päätösten osalta tehokas oikeussuoja, jolla ainakin tarkastetaan, ettei toimivaltaa ole ylitetty tai käytetty väärin ja ettei asiassa ole tehty oikeudellista virhettä tai ilmeistä arviointivirhettä.
- 129 Vaikka se, ettei kansallisen ylimmän tuomioistuimen tuomareiden virkoihin nimittämistä koskevassa menettelyssä ole välttämättä mahdollista käyttää muutoksenhakekeinoa, voi joissakin tapauksissa olla ongelmallista unionin oikeuteen ja erityisesti SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvien vaatimusten kannalta, asia on toisin tilanteissa, joissa kaikki tällaiselle menettelylle tietyssä oikeudellis-tosiasiallisessa kansallisessa asiayhteydessä ominaiset merkitykselliset seikat – ja erityisesti olosuhteet, joissa olemassa olleet oikeussuojakeinot yhtäkkiä lakkautetaan – ovat omiaan herättämään yksityisissä systeemisissä epäilyjä kyseisen menettelyn päätteeksi nimitettävien tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.
- 130 Kuten tuomiosta A. K. ym. ilmenee, näin voi olla erityisesti silloin, kun sen kaltaisten arviointiperusteiden, joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa ja jotka mainitaan edellä 43 kohdassa, perusteella vaikuttaa siltä, että KRS:n kaltaisen elimen riippumattomuus lainsäädäntö- ja toimeenpanovallasta on kyseenalainen.
- 131 Unionin tuomioistuin yksilöi tuomion A. K. ym. 143 ja 144 kohdassa merkityksellisiksi seikoiksi, jotka on otettava huomioon arvioitaessa riippumattomuutta koskevaa edellytystä, joka KRS:n kaltaisen elimen on täytettävä, ensinnäkin sen, että uudelleen asetettu KRS on muodostettu siten, että kyseisen elimen kokoonpanoon siihen saakka kuuluneiden jäsenten meneillään ollut toimikausi lyhennettiin neljään vuoteen, toiseksi sen, että kun KRS:n 15 tuomareiden keskuudesta valittavaa jäsentä olivat ennen toisten tuomareiden valitsemia, nämä 15 jäsentä valitsee nykyään yksi Puolan lainsäädäntövaltaan kuuluva elin, kolmanneksi mahdolliset väärinkäytökset, jotka ovat voineet liittyä KRS:n uuden kokoonpanon tiettyjen jäsenten nimittämismenettelyyn, sekä neljänneksi tavan, jolla kyseinen elin täyttää perustuslakiin perustuvan tehtävänsä tuomioistuinten ja tuomareiden riippumattomuuden valvojana ja jolla se käyttää eri valtuuksiaan. Tällaisessa asiayhteydessä voidaan mainitussa arvioinnissa lisäksi ottaa huomioon se, että näin asetetun KRS:n jäsenten ja Puolan toimeenpanovallan välillä mahdollisesti on erityisiä siteitä, kuten ne, joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on viitannut ja jotka mainittiin edellä 44 kohdassa.
- 132 Lisäksi nyt käsiteltävässä asiassa on otettava huomioon myös muita asiayhteyteen liittyviä merkityksellisiä seikkoja, jotka myös voivat lisätä epäilyjä KRS:n riippumattomuudesta ja sen roolista pääasioissa kyseessä olevan kaltaisissa nimittämismenettelyissä sekä tämän seurauksena tällaisen menettelyn päätteeksi nimitettävien tuomareiden riippumattomuudesta.
- 133 Tältä osin on huomautettava, että samanaikaisesti lainsäädäntöuudistuksen, joka johti KRS:n asettamiseen uudessa kokoonpanossaan, toteuttamisen kanssa annettiin erittäin kiistanalaiset ylimmästä tuomioistuimesta annetun uuden lain 37 ja 111 §:n säännökset, joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa ja joissa säädettiin Sąd Najwyższyn tuomareiden eläkeiän alentamisesta ja toimenpiteen soveltamisesta kyseisen tuomioistuimen palveluksessa oleviin tuomareihin siten, että tasavallan presidentille annettiin harkintavalta pidentää heidän palvelusaikaansa asetetun uuden eläkeiän yli.

- 134 Näin ollen on selvää, että KRS:n asettaminen uudessa kokoonpanossaan tapahtui tilanteessa, jossa odotettiin, että Sąd Najwyższyssa on piakkoin täytettävänä useita virkoja erityisesti sen seurauksena, että uuden 65 vuoden ikärajan saavuttaneet kyseisen tuomioistuimen tuomarit siirtyvät eläkkeelle.
- 135 Unionin tuomioistuin totesi 24.6.2019 antamassaan tuomiossa komissio v. Puola (Ylimmän tuomioistuimen riippumattomuus) (C-619/18, EU:C:2019:531), että edellä 133 kohdassa mainittujen toimenpiteiden toteuttamisen vuoksi Puolan tasavalta oli loukannut Sąd Najwyższyn tuomareiden erottamattomuutta ja riippumattomuutta sekä jättänyt noudattamatta SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisia velvoitteitaan.
- 136 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätyy siihen, että KRS ei tarjoa riittäviä takeita riippumattomuudesta, valitsematta jääneiden ehdokkaiden käytössä oleva – edellä 128 kohdassa mainitun kaltainen rajoitettukin – oikeussuojakeino on tarpeen asianomaisten tuomareiden nimittämismenettelyn suojaamiseksi suoralta tai välilliseltä vaikuttamiselta ja lopulta sen välttämiseksi, että yksityisissä herää perusteltuja epäilyjä kyseisen menettelyn päätteeksi nimitettävien tuomareiden riippumattomuudesta.
- 137 On kuitenkin niin, että 26.4.2019 annetun lain säännöksillä yhtäältä säädetään lausunnon antamisen raukeamisesta pääasioissa kyseessä olevan kaltaisissa vireillä olevissa asioissa, joissa Sąd Najwyższyn tuomarinvirkoja hakeneet henkilöt ovat hakeneet aiemmin voimassa olleen lainsäädännön nojalla muutosta päätöksiin, joilla KRS on päättänyt olla esittämättä heidän nimittämistään kyseisiin virkoihin ja esittää niihin muita henkilöitä, ja toisaalta lakkautetaan mahdollisuus käyttää tällaisia oikeussuojakeinoja tulevaisuudessa.
- 138 On mainittava, että tällaiset lainmuutokset, erityisesti kun niitä tarkastellaan yhdessä kaikkien edellä 99–105 ja 130–135 kohdassa mainittujen asiayhteyteen liittyvien seikkojen kanssa, antavat ymmärtää, että Puolan lainsäädäntövalta on nyt kyseessä olevassa tilanteessa toiminut nimenomaisessa tarkoituksessa estää mahdollisuus tuomioistuinvalvontaan, joka koskee mainittujen KRS:n päätösten pohjalta tehtyjä nimityksiä sekä muita nimityksiä Sąd Najwyższyn sen jälkeen, kun KRS:n asetettiin uudessaan kokoonpanossaan.
- 139 Kun otetaan huomioon edellä 96 kohdassa mieleen palautetut seikat, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava tämän tuomion ja muiden tietoonsa saamien merkityksellisten seikkojen perusteella sekä ottaen tarvittaessa huomioon sille kyseisten toimenpiteiden oikeuttamiseksi esitettävät perustelut ja erityiset tavoitteet, voiko 26.4.2019 annetussa laissa säädetty lausunnon antamisen raukeaminen pääasioissa kyseessä olevien kaltaisista valituksista ja samanaikainen tällaisen muutoksenhakumahdollisuuden poistaminen tulevaisuuden varalta herättää yksityisissä perusteltuja epäilyjä siitä, ovatko pääasioissa kyseessä olevien KRS:n päätösten pohjalta nimitettävät tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti Puolan lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa, ja johtaa siihen, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.

– *Unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate*

- 140 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätyy edellä 90–107 kohdassa esitettyjen seikkojen valossa suoritettavan tarkastelun päätteeksi siihen, että pääasioissa kyseessä olevat 26.4.2019 annetun lain säännökset annettiin SEUT 267 artiklan ja SEU 4 artiklan 3 kohdan vastaisesti, sen on jätettävä soveltamatta kyseisiä kansallisia säännöksiä.
- 141 Kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, SEUT 267 artiklassa määrätyn menettelyn soveltamisen estävää kansallisen oikeuden säännöstä on jätettävä soveltamatta ilman, että asianomaisen tuomioistuimen olisi pyydettävä tai odotettava, että kyseinen kansallinen säännös ensin

- poistetaan lainsäädäntöteitse tai jossain muussa perustuslaillisessa menettelyssä (ks. vastaavasti tuomio 14.12.1995, Peterbroeck, C-312/93, EU:C:1995:437, 13 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 5.10.2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Saman on koskettava sellaista kansallisen oikeuden muuttamista, jonka erityisenä vaikutuksena on se, ettei unionin tuomioistuin voi lausua sen käsiteltäväksi saatetuista ennakkoratkaisupyynnöistä eikä kansallinen tuomioistuin voi esittää vastaavanlaisia pyyntöjä uudelleen tulevaisuudessa. Kuten edellä 95 kohdassa mainittiin, tällainen säännös on nimittäin analogisesti SEUT 267 artiklan vastainen.
- 142 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimen toteaa edellä 108–139 kohdassa esitettyjen seikkojen valossa suorittamansa tutkinnan päätteeksi, että pääasioissa kyseessä olevat 26.4.2019 annetun lain säännökset ovat SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan vastaisia, sen on samoin jätettävä soveltamatta kyseisiä kansallisia säännöksiä tällä perusteella.
- 143 SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa nimittäin veloitetaan kaikki jäsenvaltiot säätämään tarvittavista oikeussuojakeinoista muun muassa perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitetun tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla (tuomio A. K. ym., 168 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), joten viimeksi mainittu määräys on otettava asianmukaisesti huomioon tulkittaessa SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa (määräys 6.10.2020, Prokuratura Rejonowa w Słubicach, C-623/18, ei julkaistu, EU:C:2020:800, 28 kohta).
- 144 Kuten edellä 115 kohdassa jo muistutettiin, perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa mainitaan nimenomaisesti oikeus saada asiansa käsitellyksi ”riippumattomassa” tuomioistuimessa yhtenä vaatimuksista, jotka liittyvät tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevaan perusoikeuteen.
- 145 Toteamalla tältä osin, että perusoikeuskirjan 47 artikla riittää itsessään eikä sitä tarvitse täsmentää unionin oikeuden tai kansallisen oikeuden säännöksillä, jotta yksityiset saisivat oikeuden, johon he voivat vedota sellaisenaan (tuomio 17.4.2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, 78 kohta ja tuomio 29.7.2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, 56 kohta), erityisesti siltä osin kuin kyseisessä määräyksessä edellytetään, että unionin oikeuteen perustuvan oikeussuojakeinon tutkivan elimen on täytettävä mainitussa määräyksessä asetettu riippumattomuusedellytys (ks. vastaavasti tuomio A. K. ym., 166 kohta), unionin tuomioistuin muun muassa totesi, että kyseinen vaatimus on vaadittavalla tavalla selkeä, täsmällinen ja ehdoton, jotta sillä voi olla välitön vaikutus.
- 146 Edellä esitetystä seuraa, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa asetetaan jäsenvaltioille selvä ja täsmällinen velvollisuus saavuttaa tietty tulos eikä siihen liity niiden tuomioistuinten, joiden on tulkittava ja sovellettava unionin oikeutta, riippumattomuutta koskevia ehtoja.
- 147 Trybunał Konstytucyjny 25.3.2019 antamassaan tuomiossa esittämän, KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a momentin perustuslainvastaisuutta koskevan toteamuksen seurauksista pääasioiden asiayhteydessä on vielä yhtäältä muistutettava, että – kuten edellä 103 ja 104 kohdassa korostettiin – Trybunał Konstytucyjny ei kyseisessä tuomiossa kyseenalaistanut aikaisemmassa oikeuskäytännössään vahvistamaansa Sąd Najwyższy tuomarinvirkoihin nimittämistä koskevaan menettelyyn ja erityisesti saman menettelyn yhteydessä tehtäviin KRS:n päätöksiin kohdistuvan tuomioistuinvalvonnan tarvetta.
- 148 Toisaalta on joka tapauksessa korostettava, että unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen vaikutukset koskevat kaikkia jäsenvaltion elimiä muun muassa tuomioistuinten toimivallan jakoon liittyvien kansallisten säännösten – mukaan lukien perustuslaintasoiset säännökset – voimatta tätä estää. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ei nimittäin voida hyväksyä sitä, että kansallisen oikeuden – perustuslain tasoillakaan – oikeussäännöllä loukataan unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja tehokkuutta (tuomio 15.1.2013, Križan ym., C-416/10, EU:C:2013:8, 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 4.12.2018, Minister for Justice and Equality ja Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

149 Tässä tilanteessa on katsottava – kun otetaan huomioon erityisesti se, ettei kansallinen lainsäätäjätä ole nimennyt muuta unionin oikeuteen perustuvat riippumattomuusvaatimukset täyttävää tuomioistuinta kuin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ratkaisemaan pääasiat sen jälkeen, kun unionin tuomioistuimen vastaus ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen sille alkuperäisessä ennakkoratkaisupyynnössään esittämiin kysymyksiin saadaan –, että kyseinen tuomioistuin voi korjata 26.4.2019 annetusta laista aiheutuvan SEUT 267 artiklan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan rikkomisen nyt käsiteltävässä tapauksessa tehokkaasti vain jatkamalla sen tuomioistuintoimivallan käyttämistä, jonka nojalla se saattoi asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi aikaisemmin sovellettujen kansallisten säännösten mukaisesti (ks. analogisesti tuomio A. K. ym., 166 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

150 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava seuraavasti:

- Kun kansalliseen oikeusjärjestykseen on tehty muutoksia, joilla ensinnäkin viedään kansalliselta tuomioistuimelta toimivalta ratkaista ensimmäisenä ja viimeisenä oikeusasteena valitukset, jotka Sąd Najwyższy kaltaisen tuomioistuimen tuomarinvirkoja hakeneet henkilöt ovat tehneet KRS:n kaltaisen elimen päätöksistä olla esittämättä heidän nimittämistään ja esittää tasavallan presidentille muiden ehdokkaiden nimittämistä kyseisiin virkoihin, ja joilla toiseksi säädetään tällaisia vielä vireillä olevia valituksia koskevasta lausunnon antamisen raukeamisesta suoraan lain nojalla sulkemalla pois niiden tutkimisen jatkaminen tai niiden saattaminen uudelleen vireille sekä joilla kolmanneksi viedään tällaiselta kansalliselta tuomioistuimelta mahdollisuus saada vastaus unionin tuomioistuimelle esittämiinsä ennakkoratkaisukysymyksiin,
 - SEUT 267 artiklaa ja SEU 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä tällaisille muutoksille, jos – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella – ilmenee, että kyseisten muutosten erityisenä vaikutuksena on estää unionin tuomioistuinta lausumasta kyseisen tuomioistuimen sille esittämän kaltaisista ennakkoratkaisukysymyksistä ja sulkea pois se mahdollisuus, että kansallinen tuomioistuin esittää vastaavanlaisia kysymyksiä uudelleen tulevaisuudessa
 - SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä tällaisille muutoksille, jos – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella – ilmenee, että kyseiset muutokset herättävät yksityisissä perusteltuja epäilyjä siitä, ovatko tasavallan presidentin mainittujen KRS:n päätösten pohjalta nimittämät tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa ja neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden, ja johtavat siten siihen, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.
- Jos ilmenee, että mainittuja artikloja on rikottu, unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta on tulkittava siten, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on sen perusteella jätettävä soveltamatta kyseisiä muutoksia riippumatta siitä, ovatko ne lain vai perustuslain taseisia, ja näin ollen käytettävä edelleen sille aikaisemmin kuulunutta toimivaltaa tutkia sen käsiteltäväksi ennen kyseisten muutosten tekemistä saatetut asiat.

Ensimmäinen kysymys

151 Erityisesti edellä 85–89 kohtaan sisältyvän arvioinnin perusteella on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansallisille menettelysäännöksille, joiden nojalla

- yhtäältä huolimatta siitä, että Sąd Najwyższyyn kaltaisen tuomioistuimen tuomarinvirkaa hakenut henkilö on valittanut KRS:n kaltaisen elimen päätöksestä olla esittämättä hänen nimittämistään ja esittää tasavallan presidentille muita ehdokkaita, tällainen päätös tulee lopulliseksi siltä osin kuin siinä esitetään kyseisten muiden ehdokkaiden nimittämistä, joten kyseinen valitus ei ole esteenä sille, että tasavallan presidentti nimittää viimeksi mainitut henkilöt, eikä mainitun päätöksen mahdollinen kumoaminen siltä osin kuin valittajaa ei esitetty nimitettäväksi voi johtaa hänen tilanteensa arvioimiseen uudelleen kyseisen viran mahdollisen täyttämisen kannalta, ja
- toisaalta tällaisen valituksen perusteeksi ei voida esittää väitettä siitä, että se, täyttivätkö ehdokkaat nimittämisehdotuksen esittämistä koskevan päätöksen yhteydessä huomioon otettavat kriteerit, oli arvioitu virheellisesti.

Mahdollinen lausunnon antamisen raukeaminen

- 152 Menettelyn kirjallisen vaiheen aikana KRS, valtakunnansyyttäjä ja Puolan hallitus väittivät syistä, jotka ovat pääosin samat kuin edellä 72 ja 73 kohdassa esitetyt syyt, että kun otetaan huomioon 26.4.2019 annettu laki ja niiden kansallisten säännösten katoaminen, joihin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimivalta tutkia pääasiat oli siihen asti perustunut, sekä kyseisessä laissa säädetty lausunnon antamisen raukeaminen pääasioiden osalta, ensimmäinen kysymys on menettänyt tarkoituksensa, ja koska vastaus siihen ei ole enää tarpeen pääasioiden ratkaisemiseksi, unionin tuomioistuimella ei ole enää syytä lausua kyseisestä kysymyksestä.
- 153 Kun otetaan kuitenkin huomioon se, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin saattaa unionin tuomioistuimen kolmanteen kysymykseen antaman vastauksen valossa joutua jättämään soveltamatta mainitun lain asianomaisia säännöksiä sillä perusteella, että ne ovat unionin oikeuden vastaisia, mainittujen osapuolten väitteet on hylättävä.

Tutkittavaksi ottaminen

- 154 Valtakunnansyyttäjän ja Puolan hallituksen mukaan ensimmäinen kysymys on jätettävä tutkimatta, koska unionilla ei ole toimivaltaa oikeuslaitoksen järjestämisen alalla eivätkä pääasioissa kyseessä olevat kansalliset säännökset siten kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan.
- 155 Tällaiset väitteet on kuitenkin hylättävä syistä, jotka vastaavat edellä 68 ja 69 kohdassa jo esitettyjä syitä.

Asiakysymys

- 156 Sen määrittämiseksi, ovatko KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a–4 momenttiin sisältyvien säännösten kaltaiset kansalliset säännökset SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan vastaisia, on heti aluksi palautettava mieleen kaikki edellä 108–136 kohdassa esitetyt näkökohdat toistamalla, että kuten edellä 129 kohdassa jo korostettiin, se, ettei kansallisen ylimmän tuomioistuimen tuomareiden virkoihin nimittämistä koskevassa menettelyssä ole välttämättä mahdollista käyttää muutoksenhakukeinoa, voi joissakin tapauksissa olla ongelmatonta unionin oikeuteen ja erityisesti SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvien vaatimusten kannalta. Tilanne voi sitä vastoin olla toinen, jos on kyse säännöksistä, joilla poistetaan siihen saakka käytettävissä olleiden tämäntyyppisten oikeussuojakeinojen tehokkuus erityisesti, jos niiden antaminen, kun sitä tarkastellaan yhdessä tällaiseen nimittämismenettelyyn tietyssä kansallisessa oikeudellis-tosiasiallisessa asiayhteydessä liittyvien muiden merkityksellisten seikkojen kanssa, on omiaan herättämään yksityisissä systeemisissä epäilyjä kyseisen menettelyn päätteeksi nimitettävien tuomareiden riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta.

- 157 Kun otetaan huomioon edellä 96 kohdassa mainitut periaatteet, on todettava ensinnäkin, että – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee – mainitussa tuomioistuimessa kyseisen 44 artiklan 1a–4 momentin nojalla vireille saatetun kaltaisella oikeussuojakeinolla ei ole mitään tosiasiallista tehoa ja se tarjoaa näin ollen vain näennäisen oikeussuojan.
- 158 Mainitun tuomioistuimen esittämistä syistä, sellaisina kuin ne esitettiin edellä 35 ja 37 kohdassa, tämä pätee erityisesti KRS:stä annetun lain 44 §:n 1b ja 4 momentin säännösten vuoksi, joista seuraa olennaiselta osin, että vaikka ehdokas, jota KRS ei ole esittänyt nimitettäväksi, tekee tällaisen valituksen, KRS:n päätökset ovat nimitettävien ehdokkaiden esittämistä koskevien päätösten osalta aina lopullisia, koska tasavallan presidentti voi siis nimittää heidät kyseisiin virkoihin odottamatta muutoksenhaun lopputulosta, kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa tapahtui. Tässä tilanteessa on nimittäin selvää, että tällaisen päätöksen, johon sisältyy ratkaisu olla esittämättä valittajan nimittämistä, mahdollisella kumoamisella hänen aloittamansa oikeudenkäynnin päätteeksi ei ole todellisia vaikutuksia hänen tilanteeseensa sen viran osalta, jota hän oli hakenut ja joka oli siis jo täytetty kyseisen päätöksen pohjalta.
- 159 Toiseksi on otettava huomioon myös se, että tässä tapauksessa pääasioissa kyseessä olevilla kansallisilla säännöksillä muutettiin huomattavasti aiemmin voimassa ollutta kansallista oikeutta.
- 160 Ensinnäkin on nimittäin niin, että – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää – ennen 1b ja 4 momentin sisällyttämistä KRS:stä annetun lain 44 §:ään, KRS:n päätöksistä, joissa päätettiin Sąd Najwyższyn tuomarinvirkoihin esitettävistä ehdokkaista, tehtäviin valituksiin sovellettiin kyseisen lain 43 §:n mukaisia yleisiä säännöksiä, joissa ei säädetä nykyisin kyseiseen 1b ja 4 momenttiin sisältyvistä rajoituksista, joten viimeksi mainittujen säännösten vaikutuksesta kansalliseen lainsäädäntöön siihen asti perustuneen tällaisten päätösten tuomioistuinvalvonnan tehokkuus heikentyi.
- 161 Toiseksi on niin, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myös esittää, että KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a momenttiin tehdyllä muutoksella, joka koskee Naczelny Sąd Administracyjny suorittaman valvonnan luonnetta sen käsiteltäväksi kyseisen säännöksen perusteella saatetuissa asioissa, puolestaan vähennetään aikaisemmin harjoitetun tuomioistuinvalvonnan intensiteettiä.
- 162 Kolmanneksi on korostettava ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tavoin sitä, että KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a–4 momentissa näin säädetyt rajoitukset koskevat ainoastaan muutoksenhakua Sąd Najwyższyn tuomarinvirkoihin nimitettävien ehdokkaiden esittämistä koskeviin KRS:n päätöksiin, kun taas edellä KRS:n päätöksiin, jotka koskevat nimitettävien ehdokkaiden esittämistä muiden kansallisten tuomioistuinten tuomarinvirkoihin, puolestaan sovelletaan edelleen edellä 160 kohdassa mainittua yleistä tuomioistuinvalvontajärjestelmää.
- 163 Kolmanneksi nyt käsiteltävässä asiassa on myös otettava huomioon kaikkiin Sąd Najwyższyyn ja KRS:ään viime aikoina vaikuttaneisiin uudistuksiin, joita käsiteltiin jo edellä 130–135 kohdassa, liittyvä asiayhteys.
- 164 Tältä osin on lisäksi korostettava, että KRS:stä annetun lain 44 §:n 1b ja 4 momentin säännökset, joilla – kuten edellä todettiin – vietiin kokonaan pääasioissa kyseessä olevan kaltaisten oikeussuojakeinojen tehokas vaikutus, otettiin käyttöön yleisten tuomioistuinten järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta 20.7.2018 annetulla lailla siten, että ne tulivat voimaan 27.7.2018 eli vain vähän aikaa ennen sitä, kun KRS:n uuden kokoonpanon oli määrä ottaa kantaa hakemuksiin, jotka koskivat Sąd Najwyższyn useita vapautuneita tai ylimmästä tuomioistuimesta annetun lain voimaantulon seurauksena vasta perustettuja tuomarinvirkoja, ja siten muun muassa pääasioiden valittajien hakemuksiin.
- 165 Kun otetaan huomioon edellä 96 kohdassa mieleen palautetut seikat, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava tästä tuomiosta ilmenevien oikeusohjeiden ja muiden tietoonsa saamien merkityksellisten seikkojen perusteella sekä ottaen tarvittaessa huomioon sille kyseisten toimenpiteiden

oikeuttamiseksi esitettävät perustelut ja erityiset tavoitteet, herättävätkö KRS:stä annetun lain 44 §:n 1a–4 momenttiin sisältyvien säännösten kaltaiset kansalliset säännökset, erityisesti yhdessä edellä 130–135 ja 157–164 kohdassa mainittujen seikkojen kanssa, yksityisissä perusteltuja epäilyjä siitä, ovatko pääasioissa kyseessä olevien KRS:n päätösten pohjalta nimitettävät tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti Puolan lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa ja neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden, ja johtavat siten siihen, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.

166 Lisäksi jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätelee, että mainituilla kansallisilla säännöksillä näin tehdyt heikennykset KRS:n päätöksiin, joissa ehdotetaan tuomareiden nimittämistä Sąd Najwyższyn, kohdistuvan tuomioistuinvalvonnan tehokkuuteen ovat SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan vastaisia, sen on jätettävä soveltamatta kyseisiä säännöksiä samoin perustein kuin ne, jotka mainittiin edellä 142–149 kohdassa, ja sovellettava aikaisemmin voimassa olleita kansallisia säännöksiä ja harjoitettava itse viimeksi mainituissa säännöksissä tarkoitettua valvontaa.

167 Ensimmäiseen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava seuraavasti:

- SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä säännöksille, joilla muutetaan voimassa olevaa kansallista oikeustilaa ja joiden mukaan
 - yhtäältä huolimatta siitä, että Sąd Najwyższyn kaltaisen tuomioistuimen tuomarinvirkaa hakenut henkilö on valittanut KRS:n kaltaisen elimen päätöksestä olla esittämättä hänen nimittämistään ja esittää tasavallan presidentille muita ehdokkaita, tällainen päätös tulee lopulliseksi siltä osin kuin siinä esitetään kyseisten muiden ehdokkaiden nimittämistä, joten kyseinen valitus ei ole esteenä sille, että tasavallan presidentti nimittää viimeksi mainitut henkilöt, eikä mainitun päätöksen mahdollinen kumoaminen siltä osin kuin valittajaa ei esitetty nimitettäväksi voi johtaa hänen tilanteensa arvioimiseen uudelleen kyseisen viran mahdollisen täyttämisen kannalta, ja
 - toisaalta tällaisen valituksen perusteeksi ei voida esittää väitettä siitä, että se, täyttivätkö ehdokkaat nimittämisehdotuksen esittämistä koskevan päätöksen yhteydessä huomioon otettavat kriteerit, oli arvioitu virheellisesti,

jos – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella – ilmenee, että kyseiset säännökset herättävät yksityisissä perusteltuja epäilyjä siitä, ovatko tasavallan presidentin mainittujen KRS:n päätösten pohjalta nimitämät tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa ja neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden, ja johtavat siten siihen, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.

- Jos ilmenee, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on rikottu, unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta on tulkittava siten, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on sen perusteella jätettävä soveltamatta mainittuja säännöksiä ja sovellettava niiden sijasta aikaisemmin voimassa olleita kansallisia säännöksiä ja harjoitettava itse viimeksi mainituissa säännöksissä tarkoitettua tuomioistuinvalvontaa.

Toinen kysymys

168 Kaiken edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen ei ole enää tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

169 Pääasioiden asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Kun kansalliseen oikeusjärjestykseen on tehty muutoksia, joilla ensinnäkin viedään kansalliselta tuomioistuimelta toimivalta ratkaista ensimmäisenä ja viimeisenä oikeusasteena valitukset, jotka Sąd Najwyższyn (ylin tuomioistuin, Puola) kaltaisen tuomioistuimen tuomarinvirkoja hakeneet henkilöt ovat tehneet Krajowa Rada Sądownictwan (kansallinen tuomarineuvosto, Puola) kaltaisen elimen päätöksistä olla esittämättä heidän nimittämistään ja esittää Puolan tasavallan presidentille muiden ehdokkaiden nimittämistä kyseisiin virkoihin, ja joilla toiseksi säädetään tällaisia vielä vireillä olevia valituksia koskevasta lausunnon antamisen raukeamisesta suoraan lain nojalla sulkemalla pois niiden tutkimisen jatkaminen tai niiden saattaminen uudelleen vireille sekä joilla kolmanneksi viedään tällaiselta kansalliselta tuomioistuimelta mahdollisuus saada vastaus unionin tuomioistuimelle esittämiinsä ennakkoratkaisukysymyksiin,

- SEUT 267 artiklaa ja SEU 4 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä tällaisille muutoksille, jos – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella – ilmenee, että kyseisten muutosten erityisenä vaikutuksena on estää unionin tuomioistuinta lausumasta kyseisen tuomioistuimen sille esittämän kaltaisista ennakkoratkaisukysymyksistä ja sulkea pois se mahdollisuus, että kansallinen tuomioistuin esittää vastaavanlaisia kysymyksiä uudelleen tulevaisuudessa
- SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä tällaisille muutoksille, jos – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella – ilmenee, että kyseiset muutokset herättävät yksityisissä perusteltuja epäilyjä siitä, ovatko Puolan tasavallan presidentin mainittujen Krajowa Rada Sądownictwan päätösten pohjalta nimittämät tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa ja neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden, ja johtavat siten siihen, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.

Jos ilmenee, että mainittuja artikloja on rikottu, unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta on tulkittava siten, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on sen perusteella jätettävä soveltamatta kyseisiä muutoksia riippumatta siitä, ovatko ne lain vai perustuslain tasoisia, ja näin ollen käytettävä edelleen sille aikaisemmin kuulunutta toimivaltaa tutkia sen käsiteltäväksi ennen kyseisten muutosten tekemistä saatetut asiat.

2) SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä säännöksille, joilla muutetaan voimassa olevaa kansallista oikeustilaa ja joiden mukaan

- yhtäältä huolimatta siitä, että Sąd Najwyższyn kaltaisen tuomioistuimen tuomarinvirkaa hakenut henkilö on valittanut Krajowa Rada Sądownictwan kaltaisen elimen päätöksestä olla esittämättä hänen nimittämistään ja esittää Puolan tasavallan presidentille muita ehdokkaita, tällainen päätös tulee lopulliseksi siltä osin kuin siinä esitetään kyseisten

muiden ehdokkaiden nimittämistä, joten kyseinen valitus ei ole esteenä sille, että Puolan tasavallan presidentti nimittää viimeksi mainitut henkilöt, eikä mainitun päätöksen mahdollinen kumoaminen siltä osin kuin valittajaa ei esitetty nimitettäväksi voi johtaa hänen tilanteensa arvioimiseen uudelleen kyseisen viran mahdollisen täyttämisen kannalta, ja

- toisaalta tällaisen valituksen perusteeksi ei voida esittää väitettä siitä, että se, täyttivätkö ehdokkaat nimittämisehdotuksen esittämistä koskevan päätöksen yhteydessä huomioon otettavat kriteerit, oli arvioitu virheellisesti,

jos – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava kaikkien merkityksellisten seikkojen perusteella – ilmenee, että kyseiset säännökset herättävät yksityisissä perusteltuja epäilyjä siitä, ovatko Puolan tasavallan presidentin mainittujen Krajowa Rada Sądownictwan päätösten pohjalta nimittämät tuomarit täysin ulkopuolisen vaikutusvallan ja erityisesti lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan välittömän tai välillisen vaikutusvallan ulottumattomissa ja neutraaleja vastakkain oleviin intresseihin nähden, ja johtavat siten siihen, ettei kyseisiä tuomareita koeta riippumattomiksi tai puolueettomiksi, mikä on omiaan heikentämään sitä luottamusta, jota oikeuslaitoksen täytyy herättää yksityisissä demokraattisessa yhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.

Jos ilmenee, että SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa on rikottu, unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatetta on tulkittava siten, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on sen perusteella jätettävä soveltamatta mainittuja säännöksiä ja sovellettava niiden sijasta aikaisemmin voimassa olleita kansallisia säännöksiä ja harjoitettava itse viimeksi mainituissa säännöksissä tarkoitettua tuomioistuinvalvontaa.

Allekirjoitukset